

สภาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา

สายฝน ใฝ่ฟ้า

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา

สายฝน ใฝ่ฟ้า

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีวิทยาลัยการศึกษา ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง เรื่อง “สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....
(ดร.สันติ บุรณะชาติ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัตน์)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

สิงหาคม 2559

The logo of the University of Phayao is a large, light purple watermark in the background. It features a central emblem with a tiered umbrella and a crown, flanked by two figures. Below the emblem is a banner with the Thai text 'มหาวิทยาลัยพะเยา' and the English text 'UNIVERSITY OF PHAYAO'.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดีเยี่ยมจาก ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอนจนสำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายธาราพงศ์ เพ็ญจริง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ นายณรงค์ชัย ศรีเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันจกปก และนายสุรสิทธิ์ ป้อมภา ผู้อำนวยการกองการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจทานเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าสมบูรณ์ และมีคุณค่า

ขอขอบคุณ ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่าน ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้

สายฝน ใฝ่ฟ้า

เรื่อง: สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า: สายฝน ไฟฟ้า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2559
อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.สันติ บุรณะชาติ
คำสำคัญ: การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแยกเป็นครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมทั้งหมด 111 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า ด้านที่มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวนมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้เสนอแนะ คือ ควรให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

Title: THE OPERATING CONDITIONS INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF CHILD DEVELOPMENT CENTER AT DOKKHAMTAI DISTRICT PHAYAO PROVINCE

Author: Saifon Faifa, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2016

Advisor: Dr.Santi Buranachat

Keywords: Conditions of Operating Child Development Center, The Internal Quality Assurance

Abstract

The objectives of the study were 1) to study the the operating conditions,internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province 2) to study guidelines for internal quality assurance of child development center at Dokkhamtaidistrict,Phayao province. Population that are widely used in research, as child care teacher, teacherassistant, caregivers of children in local administrative organization affiliation at Dokkhamtaidistrict,Phayao province. It consists of 41 child care teachers, 63 teachers assistant and 7 caregivers of children. Total 111 people. Instrumentation is questionnaire for studying operating conditions, internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province. Statistics used in the data analysis were percent value, average and standard deviation.

The results of the study were as follows: 1) the operating conditions, internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province. Total 8 fields. It was found that every field is very well. When considered in each field, it was found that the side with the highest average is management and information systems management. Secondary is the standardization of educational institutions and the planned development of education institution. 2) Guideline for internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province. It was found that the side with the most feedback is the standardization of educational institutions. The feedback is should all sectors involved about the educational standards institutions.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	10
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	16
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	26
มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น.....	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	77
กรอบแนวคิดในการวิจัย	83
3 วิธีดำเนินการวิจัย	84
ประชากร.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	87
การวิเคราะห์ข้อมูล	88

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	90
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.....	92
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน การประกันคุณภาพ ภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.....	102
5 บทสรุป.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผล.....	110
ข้อเสนอแนะ.....	113
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า.....	119
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า.....	129

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม	90
2	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	91
3	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม	91
4	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	91
5	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาของภาพรวมในแต่ละด้าน.....	92
6	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	93
7	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	94
8	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	96
9	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา.....	97
10	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	98
11	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา.....	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 100
13	แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 101
14	แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 102
15	แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 103
16	แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 103
17	แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา..... 104
18	แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 104
19	แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา..... 105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	105
21 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	106

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษามีการดำเนินการอย่างไร	18
2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	83

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2545) ดังนั้น การที่จะดูคุณภาพการศึกษา จึงดูที่คุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาแต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันมากทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ตัวบ่อนคือนักเรียนที่รับเข้าเรียน รวมทั้ง ปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด เหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาบ้างไม่มากก็น้อย นอกจากนี้ สถานศึกษาในปัจจุบันมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง จึงย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยขึ้น

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่พึ่งพาผู้เลี้ยงดูบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จึงสมควรที่จะได้รับการจัดการศึกษาและพัฒนาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน รวมทั้ง การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะการพัฒนาเด็กในวัยนี้เป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับพัฒนาการทางสมองของบุคคลหากสมองได้รับการกระตุ้นแลพัฒนาอย่างถูกวิธีในช่วงจังหวะเวลาที่เหมาะสม ทำให้พัฒนาการทุกด้านดีขึ้นและสมบูรณ์เต็มที่ เป็นรากฐานอันมั่นคงที่จะทำให้เป็นคนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุขพร้อมทำประโยชน์ให้แก่มนุษยชาติได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ในการ

จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กวัยนี้ยังเล็กมาก ช่วยเหลือตนเองไม่ได้หรือได้น้อยต้องอาศัยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 15) ดังนั้น จึงเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรก เพื่อบำรุงชีวิตของเด็กให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคมโดยมีลักษณะเฉพาะความแตกต่างกันพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1) ในสังคมปัจจุบันความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะภาวะทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคม ซึ่งพ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วขึ้นกว่าเดิมการจัดการจัดสถานที่รับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาของสังคมเป็นการแบ่งเบาภาระพ่อแม่ และยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 13) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์ การส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนชั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16(9) กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษาซึ่งคณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการศึกษา ได้จัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดแผนการถ่ายโอนการจัดการศึกษา ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยถ่ายไปยัง เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ตามความพร้อม และตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ในกฎกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยกำหนดระยะเวลาถ่ายโอน ในระยะที่ 1 ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2548 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการ การกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดนโยบายปีการศึกษา 2544 ทุกโรงเรียนไม่เปิดรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ ให้ทุกโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริม ให้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านอาคารสถานที่ บุคลากร

ครู ผู้ดูแลเด็ก วิชาการงบประมาณ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการศึกษา เด็กอนุบาล 3 ขวบ และในปีงบประมาณ 2544 ได้เริ่มนโยบายการถ่ายโอนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ในสมัยนั้น ได้รับประกาศงดรับเด็ก 3 ขวบเข้าเรียน ชั้นอนุบาลและประสานงานแจ้งกรมการปกครอง สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนเฉพาะอนุบาล 3 ขวบ โดยกระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนบุคลากรผู้สอนและสถานที่เรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการในโรงเรียนประถมศึกษาของ สปช. ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการถ่ายโอนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อมาในปี การศึกษา 2545 ได้มีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมการพัฒนาชุมชนและ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในศาสนสถาน

จากหน้าที่ ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ถ่ายโอน มาแล้ว จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามหน้าที่ที่รับผิดชอบงานการจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นับว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นงานที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะกับเด็กก่อนวัยเรียนซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุด นับตั้งแต่ได้มีการถ่ายโอน ภารกิจงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินงานจนถึงปัจจุบันและ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา การศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับกฎหมาย แผนพัฒนาและ นโยบายรัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยมุ่งประโยชน์สูงสุดกับเด็ก

จากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก และเป็นเครื่องมือพื้นฐาน ในระบบการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การประกันคุณภาพภายใน ที่หน่วยปฏิบัติ หรือศูนย์เด็กเล็กจะได้ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก โดยการ นำไปใช้ในการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กมีความพร้อม ในการรับรองการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่จะต้องดำเนินการประเมินในปีต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยรับผิดชอบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและได้ดำเนินการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็ก โดยการนำมาตรฐานการจัดการศึกษาท้องถิ่นระดับปฐมวัย มาเป็นแนวทาง ในการดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขต อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารงาน ตลอดจน ผลการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา คือ ศึกษาสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาปรับใช้ เป็นขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 1.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 1.6 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
- 1.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแยกเป็นครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมทั้งหมด 111 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

3.1.1 อายุ จำแนกเป็น

- 1) อายุ 20–30 ปี
- 2) อายุ 31–40 ปี
- 3) อายุ 41–50 ปี
- 4) อายุ 51–60 ปี

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น

- 1) 1–5 ปี
- 2) 6–10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

3.1.3 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

- 1) มัธยมศึกษาปีที่ 6/หรือเทียบเท่า
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

2. มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อใช้ในการส่งเสริม กำกับดูแลตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

3. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีหน้าที่ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น

4. ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง มาตรฐานการศึกษามีความสำคัญมาก สำหรับการจัดการศึกษาที่ใช้หลักการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา โดยที่ให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรเอง และบริหารการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการองค์กร โครงการ และระบบการบริหารที่เหมาะสม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีขั้นตอนจัดทำมาตรฐานระดับขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมชี้แจงความตระหนักและความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา ระดับขั้นพื้นฐานให้บุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบ

6. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาบรรลุตามมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ในการจัดทำแผนดังกล่าวนี้ สถานศึกษาต้องคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการนำสู่การปฏิบัติได้จริง การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่ายอยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ และเน้นจุดเน้นที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กำหนดอย่างครอบคลุม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดปฏิทินการติดตาม นิเทศ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

7. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง สถานศึกษาควรจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง ควรมีคณะทำงานทำหน้าที่วางแผนติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้บุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้าง และขั้นตอนการบริหารงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทด้วยความเต็มใจ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวางแผนกำหนดการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับภารกิจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง แผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา มีโครงการ/กิจกรรม ที่ต้องดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดผลสำเร็จตามที่ระบุไว้ในตัวชี้วัดของโครงการ การดำเนินงานตามแผนนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนปฏิบัติงาน และการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการยอมรับให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นทางการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำกับ ติดตาม นิเทศ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารและการจัดการที่จะทำให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

9. ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา ก็คือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษาควรตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อวางแผนติดตาม และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงาน/โครงการตลอดปีการศึกษา โดยใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นกรอบการติดตามตรวจสอบ ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

คุณภาพการศึกษาการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนด เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำเครื่องมือตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปฏิทินกำหนด การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำรายงานสรุปผล และนำผล การประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา

10. ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา หมายถึง การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังได้กล่าวไว้ข้างต้น สถานศึกษาจะมีข้อมูลสารสนเทศ สำหรับประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดได้ด้วย ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการและชี้แจงการประเมินของผู้เรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการประเมิน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแจ้งผลการประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์ มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติให้ผู้ปกครองทราบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีข้อมูลสารสนเทศ สำหรับประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินไประบุไว้ในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีต่อไป

11. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษา ต้องปฏิบัติ เพราะการทำงานใด ๆ ก็ตาม ต้องมีการรายงานผลและนำผลไปใช้ จึงจะเป็น การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานการพัฒนา คุณภาพการศึกษาประจำปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำระบบข้อมูลการประเมิน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลการจัดทำรายงาน การประเมินตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และศูนย์พัฒนา เด็กเล็กมีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

12. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ในการทำให้คุณภาพของสถานศึกษาดำรงอยู่อย่างยั่งยืนนั้น สถานศึกษาควรตรวจสอบและ ทบทวนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมอยู่เสมอ โครงการ/กิจกรรมที่ทำได้คุ้มค่า และ เกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทบทวนการดำเนินงาน

ตามโครงการ/กิจกรรมอยู่เสมอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษา มาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพต่อหน่วยงานต้นสังกัด ปีละ 1 ครั้ง

13. ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อบรรจุแต่งตั้งและปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

14. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อบริการปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

15. ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อบริการปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

16. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จำนวน 27 แห่ง

17. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ตำบล เทศบาลเมือง ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้นำผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอต่อผู้บริหารส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

2. ได้นำผลการศึกษาที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
3. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหาร การศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหารภาพรวมของการบริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการบริหารสถานศึกษายิ่งขึ้นต่อไป

คำจำกัดความ

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่า โดยมีหลายท่านได้ระบุ ดังนี้ Peter F Drucker: คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น (ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 2) Herbert A. Simon: กล่าวว่า คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกัน ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน (ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 2) การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะ ทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว (Simon) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

อย่างมีประสิทธิภาพ (Sergiovanni) การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Barnard) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2542, หน้า 1)

ส่วนคำว่า “การบริหารการศึกษา” หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกัน ดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคม ที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 6)

คำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือ มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติและตามประกาศ กระทรวง (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547, 2547, หน้า 3)

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือ มีหลักเกณฑ์และ ทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้ การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชา จิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติ ที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะทำงาน ให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่

1. คน (Man)
2. เงิน (Money)
3. วัสดุสิ่งของ (Materials)
4. การจัดการ (Management)

กระบวนการบริหารการศึกษา

จากหลักการบริหารทั่วไป 14 ข้อของ Fayol ทำให้ต่อมา Luther Gulick ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันดีในตัวย่อที่เรียกว่า “POSDCORB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดองค์การในต้นยุคของศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมาย ดังนี้

P-Planning หมายถึง การวางแผน

O-Organizing หมายถึง การจัดองค์การ

S-Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน

D-Directing หมายถึง การสั่งการ

Co-Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ

R-Reporting หมายถึง การรายงาน

B-Budgeting หมายถึง งบประมาณ

ความหมายของทฤษฎีและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นเซต (Set) ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันเป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนาและอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏทั่วไปและชี้แนะการวิจัย

ทฤษฎีทางการบริหารและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษา

ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1887-1945 (ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร, 2542, หน้า 10) ยุคนักทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The Classical Organization Theory) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ (Scientific Management) ของเฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ คือ จัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุง เพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์การได้ เจ้าของตำรา “The One Best Way” คือ ประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

- 1.1 เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)
- 1.2 ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)
- 1.3 หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

เทย์เลอร์ ก็คือ ผลผลิตของยุคอุตสาหกรรมในงานวิจัยเรื่อง “Time and Motion Studies” เวลาและการเคลื่อนไหว เชื่อว่ามีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุด เขาเชื่อในวิธีแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระดับบน เทย์เลอร์เสนอระบบการจ้างงาน (จ่ายเงิน) บนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปหลักวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์สรุปง่าย ๆ ประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

1. การแบ่งงาน (Division of Labors)
2. การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)
3. การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive Payment)

2. กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration Management) หรือทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ (Formal Organization Theory) ของอังรี ฟาโยล (Henri Fayol) บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหารทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน+วิธีการทำงาน ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ก็ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” (ภาววิทยา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 17) Fayol ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป 14 ประการ แต่ลักษณะที่สำคัญ มีดังนี้

2.1 หลักการทำงานเฉพาะทาง (Specialization) คือ การแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง

2.2 หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด

2.3 หลักเอกภาพของบังคับบัญชา (Unity of Command)

2.4 หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล (Span of Control) ผู้ดูแลหนึ่งคนต่อ 6 คนที่จะอยู่ใต้การดูแลจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

2.5 การสื่อสารแนวตั้ง (Vertical Communication) การสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง

2.6 หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญชายืดยาว หลายระดับมากเกินไป

2.7 หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชา และสายเสนาธิการ (Line and Staff Division)

3. ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการ ประกอบด้วย

3.1 หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย

3.2 การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์

3.3 การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง

3.4 การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว

3.5 มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

จะอย่างไรก็ตามระบบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้าน ข้อเสีย คือ สายบังคับบัญชาที่ยาวการทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เรียกว่า ระบบ “Red Tape” ในด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก การบังคับบัญชา การเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ทำให้เริ่มมีปัญหา

ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1945–1958 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 10) ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) Follette ได้นำเอาจิตวิทยามาใช้และได้เสนอ

การแก้ปัญหาคือความขัดแย้ง (Conflict) ไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือ ให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ ไม่ตีกัน
2. Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม
3. Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง

นอกจากนี้ Follette ให้ทัศนะน่าฟังว่า “การเกิดความขัดแย้งในหน่วยงานเป็นความบกพร่องของการบริหาร” (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 25)

การวิจัยหรือการทดลองฮอว์ธอร์น (Hawthorn Experiment) ที่ เมโย (Mayo) กับคณะทำการวิจัย เริ่มที่ข้อสมมติฐานว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบจากการทดลอง คือ มีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์การ ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์ มีความสำคัญมาก ซึ่งผลการศึกษาทดลองของเมโยและคณะ พอสรุปได้ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต จิตใจ ขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน
2. เงินไม่ใช่ สิ่งล่อใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจ

ในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน

3. การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 ระดับที่อยู่ได้ระดับใจอยู่อยากข้อคิดที่สำคัญ ด้านความต้องการศักดิ์ศรี การยกย่อง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานจากแนวคิด “มนุษยสัมพันธ์”

ระยะที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 1958–ปัจจุบัน (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 11) ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative Theory) หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science Approach) ยึดหลักระบบงาน+ความสัมพันธ์ของคน+พฤติกรรมขององค์การ ซึ่งมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่หลาย ๆ คนได้แสดงไว้ ดังต่อไปนี้

1. เซสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I Barnard) เขียนหนังสือชื่อ The Function of The Executive ที่กล่าวถึง งานในหน้าที่ของผู้บริหารโดยให้ความสำคัญต่อบุคคลระบบของความร่วมมือขององค์การ และเป้าหมายขององค์การกับความต้องการของบุคคลในองค์การต้องสอดคล้องกัน

2. ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow-Hierarchy of Needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัยความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพ-นับถือ และประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self Actualization) คือ มีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

3. ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของแมคกรีกอร์ (Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y) เขาได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ทฤษฎี X (The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐาน ดังนี้

- 3.1 คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
- 3.2 คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้การสั่ง
- 3.3 คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์การ
- 3.4 คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
- 3.5 คนมักโกง และหลอกลวง

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น ทฤษฎี Y (The integration of Individual and Organization Goal) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐาน ดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ชยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกัน ระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสระภาพ

4. อูชิ (Ouchi) ชาวญี่ปุ่นได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์ แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (U of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X, Y

เข้าด้วยกัน แนวความคิด ก็คือ องค์การต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์การให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์การ

สรุปเพื่ออ้อมหอมสองทฤษฎี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 4.1 การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
- 4.2 การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.3 การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 4.4 การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่าได้ว่าการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะจัดดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน โดยการนำระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มาใช้ในการสร้างบรรยากาศของการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย มีระบบการวางแผน ระบบการปฏิบัติ ระบบการตรวจสอบ และระบบการปรับปรุงที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมในท้องถิ่น

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 (ม.ป.ป., ลีออนไลน์) ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (ทั้งระดับชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเพิ่มเติมตามบริบทหรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษา) หัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ คือ การสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานอย่างมีระบบ และทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำข้อมูลสารสนเทศในส่วนที่รับผิดชอบ ใช้ข้อมูลสารสนเทศนั้นให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานเป็นประจำ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดนั้น ต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ที่ทุกกิจกรรม/โครงการ/งานมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน มีการพัฒนาด้านปัจจัยให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรรหาให้เพียงพอ ดูแลรักษาให้ใช้ได้อยู่เสมอและปลอดภัยในการใช้ ประการสำคัญต้องมีระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้ง ติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับ ติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไป

ตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินงานในแต่ละระดับ ได้ดังนี้

2.1 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงาน/โครงการ ตลอดปีการศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดทำเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาได้ทันที และเป็นข้อมูลสำหรับประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้

2.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้สถานศึกษาทุกแห่ง ควรได้รับการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพจากเขตพื้นที่การศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี (ตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วย ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 18) สำหรับสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็ง เขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกย่องสถานศึกษาที่มีรูปแบบการพัฒนาที่ดีให้เป็นตัวอย่างแก่สถานศึกษาแห่งอื่นได้ ส่วนสถานศึกษาที่มีคุณภาพผู้เรียนต่ำหรือมีแนวโน้มต่ำลงอันเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ เขตพื้นที่การศึกษาควรตั้งคณะทำงานเข้าไปช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ เขตพื้นที่การศึกษาต้องทำรายงานติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทราบด้วย

2.3 การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมระดับประเทศ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กำหนดมาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพสถานศึกษาให้บริหารและจัดการการศึกษาได้อย่างเต็มที่

3. การประเมินและรับรองคุณภาพ เป็นการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

3.1 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาในข้อ 2.1 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (ตามระดับการศึกษาที่จัดตั้ง หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย) จัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา

ของสถานศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และรายงานต่อสาธารณชน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินในส่วนนี้ เป็นการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่ประเมินและให้การรับรองว่า สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในทุก ๆ 5 ปี ผลจากการประเมินในภาพรวม จะนำเสนอรัฐบาล เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ การดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบคุณภาพ สามารถดำเนินการได้ทั้งในส่วนการพัฒนาคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการดำเนินการอย่างไร

ตามกฎกระทรวง ว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ

ภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด 8 ประการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1, ม.ป.ป., สื่อออนไลน์) ดังต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ให้สถานศึกษาที่ไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการ ตามที่กำหนดได้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติ และวางแนวทาง ในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น แล้วรายงานให้รัฐมนตรีทราบเพื่อความเข้าใจตรงกัน ขอนำเสนอรายละเอียดการดำเนินงาน

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษามีความสำคัญมาก สำหรับการจัดการศึกษาที่ใช้หลักการกระจายอำนาจไปยังสถานการศึกษา โดยที่ให้สถานศึกษา จัดทำหลักสูตรเอง และบริหารการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น รัฐจึงกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ (3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้) เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในสถานศึกษาทุกแห่ง และใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประเมินคุณภาพทางการศึกษา

จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำสู่การปฏิบัติให้เกิดผล เพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศให้เกิดประโยชน์กับประชาชนไทย ทุกคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยนำมาจัดทำเป็นมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย (18 มาตรฐาน) ประกาศให้สถานศึกษา ทุกแห่งที่เปิดสอนระดับดังกล่าวใช้เป็นเป้าหมายการพัฒนา เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1 จัดเพิ่มเติมมาตรฐานที่เป็นเอกลักษณ์ของคนแพร่ อีก 3 มาตรฐาน ซึ่งสถานศึกษาต้องนำมาตราฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษา ปฐมวัยที่ประกาศไว้นี้ เป็นเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษา อย่างไรก็ตามสถานศึกษาเอง อาจต้องการเพิ่มเติมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดเฉพาะเจาะจงตามบริบทและความต้องการ

ของท้องถิ่นอีกก็ได้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด และต้องครอบคลุมสาระ การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้ง คำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย

2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษา ต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ในการจัดทำแผนดังกล่าวนี้ สถานศึกษาต้องคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการนำสู่การปฏิบัติได้จริง การจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ที่รองรับทั้งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะสั้น และระยะยาว

2.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของการพัฒนา ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

2.3 กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิง ได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

2.4 กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ และระบุไว้ในแผนให้ชัดเจน

2.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนรับผิดชอบและ ดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน

2.7 กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและการนำไปใช้ในการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ สถานศึกษาควรจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ ที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ควรมีคณะทำงานทำหน้าที่วางแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพ และจัดทำ รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะทำงานที่มี

ตัวแทนบุคลากรจากหลายฝ่ายมาร่วมคิดร่วมวางแผน และร่วมติดตามตรวจสอบ เก็บข้อมูล ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนครูน้อยมาก ควรร่วมกันวางแผนจัดระบบการเก็บและรวบรวมข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ทำให้ได้ตามแผนที่วางไว้ เพื่อไม่ให้สะสมจนทำไม่สำเร็จเมื่อถึงสิ้นปีการศึกษา สำหรับการจัดระบบสารสนเทศนั้น สถานศึกษาย่อมทราบดีว่ามีอยู่มากมาย เช่น ข้อมูลผู้เรียน ครูและบุคลากร ข้อมูลอาคารและสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ข้อมูลการพัฒนาบุคลากร ข้อมูลทรัพยากร ข้อมูลงบประมาณ ฯลฯ สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ให้ครอบคลุมและข้อมูลมีความสมบูรณ์ ค้นได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว มีการนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอ การจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศ อาจแบ่งเป็นด้านก็ได้ เช่น ด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการเรียนการสอน คุณภาพการบริหาร และการจัดการ และคุณภาพการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ หรือจะจัดโดยวิธีอื่นที่สถานศึกษา เห็นว่าเหมาะสมก็ได้

4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา มีโครงการ/กิจกรรม ที่ต้องดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดผลสำเร็จตามที่ระบุไว้ในตัวชี้วัดของโครงการการดำเนินงานตามแผนนั้น สถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วม ใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการ ที่จะทำให้งานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย ตัวอย่างเทคนิคการบริหารและการจัดการที่ใช้แล้วประสบผลสำเร็จ ได้แก่

4.1 วงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA ของเดมिंग (Deming Cycle) เป็นเทคนิคที่ผู้บริหารส่วนใหญ่นิยมใช้กันแพร่หลาย เพราะเป็นกระบวนการที่มีการตรวจสอบตนเองอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ขั้นการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผนหรือขั้นตอนที่วางไว้ (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) และการนำผลการประเมินย้อนกลับไปทบทวน ปรับปรุงแก้ไข วางมาตรฐาน/มาตรการกำหนดขั้นตอนกันใหม่ (Act) เพื่อการดำเนินงานต่อ ๆ ไปวงจรการพัฒนา PDCA สามารถนำไปใช้ดำเนินการได้ในทุกขั้นตอนทุกงาน และสอดคล้องกันได้อย่างต่อเนื่อง

4.2 แนวคิด Balanced Scorecard สถานศึกษาหลายแห่งใช้แนวคิดในการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน (Balanced Scorecard) เป็นเทคนิคการบริหาร เช่น โรงเรียนในฝัน โดยใช้ในการกำหนดมุมมองที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ มุมมองด้านนักเรียน (Student Perspective) โดยพิจารณาความต้องการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่คาดหวัง มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน (Internal Process Perspective) โดยพิจารณาผลสำเร็จและแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการบริหารจัดการและการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) โดยพิจารณาปัจจัยที่ใช้ขับเคลื่อนให้ผู้เรียน

ได้รับการพัฒนาคุณภาพตามที่คาดหวัง ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและทักษะของครูผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา การเพิ่มสมรรถนะของสถานศึกษาในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา มุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร (Budget and Resource Perspective) โดยพิจารณาปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุภาพความสำเร็จในด้านงบประมาณและทรัพยากร โดยคำนึงถึงแหล่งสนับสนุน อัตรากำลัง ค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและงบประมาณจากมุมมองทั้งสี่ด้าน นำมากำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Objectives) ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จโดยคำนึงถึงความครอบคลุมและสมดุล จัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) เพื่อตรวจสอบลำดับความสำคัญและความเหมาะสมของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ผ่านมุมมองด้านต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์ เป็นเหตุเป็นผล เชื่อมโยงไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร แล้วจัดทำกรอบกลยุทธ์ (Strategy Framework) โดยการนำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์มากำหนดตัวชี้วัด (Measures) เป้าหมาย (Targets) และกลยุทธ์ริเริ่ม (Strategy Initiatives)

นอกจากวงจรการพัฒนา PDCA และเทคนิค Balanced Scorecard แล้วยังมีเทคนิคการบริหารอีกหลายรูปแบบที่ผู้บริหารนำมาใช้แล้วประสบความสำเร็จ เช่น เทคนิค 5 ส, TQM, QC, Six Sigma, Benchmarking, TopSTAR เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพเชิงวิชาการให้มากยิ่งขึ้น

5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา ก็คือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษาควรตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อวางแผนติดตามและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงาน/โครงการตลอดปีการศึกษาโดยใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นกรอบการติดตามตรวจสอบ ทั้งนี้ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานประจำปีการศึกษาของสถานศึกษาอีกด้วย สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกปี ดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และเป็นระบบ สนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายใน เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ เพื่อให้ก้าวทันสภาวะการณ์ปัจจุบันด้วย คือ

5.1 วิสัยทัศน์ และภารกิจ ของสถานศึกษา เช่น วิเคราะห์ดูว่าวิสัยทัศน์และภารกิจ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบันหรือไม่ ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง จัดกิจกรรมอย่างไรจึงจะเหมาะสม

5.2 แผนพัฒนาสถานศึกษา เช่น แผนพัฒนาสะท้อนความต้องการของชุมชนจริงหรือไม่ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนนำผลมาใช้ในการวางแผนครอบครัวครบถ้วนหรือไม่ กิจกรรมตามแผนสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายหรือไม่ แผนพัฒนาโดยรวมมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีทิศทางพัฒนาที่ชัดเจนหรือไม่

5.3 การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ เช่น บรรยากาศและสภาพแวดล้อมสนับสนุนการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด สะท้อนความสำเร็จของผู้เรียนอย่างไร ครูเลือกใช้ยุทธศาสตร์การสอนหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ ครูและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างไร การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกแก้ปัญหา ฝึกการคิดสร้างสรรค์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ตลอดจนพัฒนานิสัยรักการเรียนรู้หรือไม่ ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกหรือไม่ สถานศึกษามีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัยหรือไม่

5.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนประสบความสำเร็จจากการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ ผลงานของผู้เรียนมีความหมายบ่งบอกถึงสิ่งที่ผู้เรียนรู้ เข้าใจ และทำได้หรือไม่ ผลงานแสดงความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ และผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ไปใช้มากน้อยเพียงใด ผู้สอนใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริงเพียงใด มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินหรือไม่ สถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดีหรือไม่

5.5 การพัฒนาองค์กร เนื่องจากสถานศึกษาเป็นแหล่งหรือศูนย์การเรียนรู้ที่สำคัญในชุมชน ฉะนั้นนอกเหนือจากการบริหารจัดการด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาผู้สอนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว สถานศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ประเด็นในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายใน จึงควรวิเคราะห์ดูว่า ผู้บริหารอุทิศตนเพื่อองค์กรเพื่อร่วมงาน และเพื่อการพัฒนาการศึกษาอย่างไร เป็นผู้นำในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสามารถแนะนำนวัตกรรมหรือแหล่งนวัตกรรมสำหรับผู้สอนได้หรือไม่ มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้สอน/คณะทำงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเชิงบริหารหรือไม่มากน้อยเพียงใด มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีการรวบรวมแหล่งภูมิปัญญาชาวบ้าน และเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นที่ปรึกษาหรือให้ความรู้หรือไม่ มีการพบปะและเปลี่ยนประสบการณ์กับสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อเทียบเคียงการพัฒนาหรือไม่อย่างไร

5.6 การพัฒนาวิชาชีพครู เช่น มีการใช้แหล่งวิทยาการภายนอก (สถาบันอุดมศึกษา องค์การธุรกิจ ภาครัฐและเอกชน) ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้อย่างไรบ้าง มีการเปิดโอกาสให้ครู แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดในการพัฒนาวิชาชีพด้วยวิธีการใดบ้าง สนับสนุนให้ครู มีการวิจัยค้นคว้าความรู้ใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการประเมินผลบ้างหรือไม่ บ่อยเพียงใด จัดหางบประมาณและสิ่งสนับสนุนมากน้อยเพียงใด ส่งเสริมให้มีการสัมมนาหรือ พัฒนาการวิชาชีพในรูปแบบอื่นใดหรือไม่

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการอย่างจริงจัง จะช่วยให้สถานศึกษามีข้อมูลถูกต้องและเพียงพอในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เน้น คุณภาพการศึกษาในรอบปีถัดไป นอกจากนี้ ผลจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายใน สถานศึกษายังมีส่วนช่วยกระตุ้นผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนให้ตระหนัก ถึงการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ อีกทางหนึ่งด้วย

6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังได้กล่าวไว้ข้างต้น สถานศึกษา จะมีข้อมูลสารสนเทศสำหรับประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดได้ด้วย อย่างไรก็ตามสถานศึกษาที่มีความพร้อม อาจตั้งคณะทำงานขึ้น ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาก็ได้ ซึ่งจะเป็นการสร้างระบบการประเมินตนเอง อีกทางหนึ่ง นำผลจากการประเมินไประบุไว้ในรายงานการพัฒนาคูณภาพการศึกษาประจำปีต่อไป การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ต้องครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ ปฐมวัยที่กำหนดไว้ นอกเหนือจากนี้ สถานศึกษาต้องทำการประเมินคุณภาพผู้เรียนโดยรวม จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานข้อ 5) เพื่อเปรียบเทียบกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนเป็นรายคน เป็นการตรวจสอบและยืนยันคุณภาพ ผู้เรียนทางด้านวิชาการ โดยขอใช้แบบทดสอบจากองค์กรที่มีแบบทดสอบที่ได้มาตรฐาน

7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน การจัดทำรายงาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพราะการทำงานใด ๆ ก็ตาม ต้องมีการรายงานผลและนำผลไปใช้ จึงจะเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีการละเลยกันมาก จนทำให้เกิดจุดอ่อนเรื่องระบบฐานข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนา จึงมีการตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ให้สถานศึกษา จัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อ สาธารณชน และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกใน การจัดทำรายงานการพัฒนา คุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า รายงานประจำปี นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ให้แนวทางไว้เป็นตัวอย่างในเอกสารชื่อ “แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา” โดยเสนอให้แบ่งรายงานเป็น 4 บท คือ

บทที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

บทที่ 2 ระบุเป้าหมายการพัฒนาของสถานศึกษา

บทที่ 3 ระบุความสำเร็จของการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสถานศึกษา

บทที่ 4 ระบุจุดเด่น-จุดด้อย และความต้องการการช่วยเหลือ

นอกจากนี้ ควรระบุหลักฐานข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการประเมินตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไว้ด้วย เมื่อจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาส่งรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภายในเดือนพฤษภาคมของทุก ๆ ปี และส่งให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา (สมศ.) เฉพาะในปีที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะนำรายงานของสถานศึกษาทั้งหมดมาสังเคราะห์เป็นภาพรวมระดับเขตพื้นที่ และเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภายในเดือนกรกฎาคมของทุก ๆ ปี จากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้นำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษามาสังเคราะห์เป็นภาพรวมระดับประเทศ นำผลที่ได้มากำหนดเป็นนโยบาย กลยุทธ์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศต่อไป ประโยชน์สำคัญของการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาไม่ได้อยู่ที่จัดทำเพื่อรายงานใคร แต่อยู่ที่การนำผลไปใช้วางแผนปรับปรุงงานต่อ ๆ ไป ดังนั้น สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดทำรายงาน และนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง

8. การจัดทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในการทำให้คุณภาพของสถานศึกษาดำรงอยู่อย่างยั่งยืนนั้น สถานศึกษาควรตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมอยู่เสมอ โครงการ/กิจกรรมที่ทำต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ ส่งผลถึงผู้เรียน การพิจารณาโครงการ/กิจกรรมที่จะทำต่อไปหรือไม่นั้น ควรพิจารณา ดังนี้

8.1 ถ้าเป็นโครงการที่ดี สมควรดำเนินต่อไปก็ดำรงโครงการนั้นไว้

8.2 ถ้าเป็นโครงการที่ดี แต่ยังดำเนินการไม่สำเร็จหรือไม่บรรลุเป้าหมายเพราะมีจุดบกพร่อง ถ้าปรับปรุงแก้ไขสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ก็ดำเนินการต่อไปและทำให้ดียิ่งขึ้น

8.3 ถ้าเป็นโครงการที่มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา ก็พัฒนาดำเนินโครงการนั้นต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

8.4 หากมีเหตุการณ์หรือสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดปัญหาต้องหาทางป้องกันไว้ก่อน ก็จำเป็นต้องจัดทำโครงการใหม่ ๆ ขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาอย่างไรก็ตาม ในการทำให้คุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นสถานศึกษาต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

8.4.1 สร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นในหมู่ครูและบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษา

8.4.2 เน้นย้ำหรือกำหนดเป็นนโยบายการทำงานอย่างมีระบบ รวมทั้ง ต้องทำงานอย่างมีเป้าหมาย งานเป็นหมู่คณะ และต้องทำอย่างต่อเนื่อง

8.4.3 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การจะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ ต้องทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คือ รู้จักพัฒนาตนเองใฝ่รู้ หมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันความรู้กันตลอดเวลา เกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ หลากหลายจนได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยน ความรู้กับองค์กรอื่น ๆ สถานศึกษาก็จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความเคลื่อนไหวในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ตลอดเวลา

ผลผลิตขององค์กรแห่งการเรียนรู้ เห็นได้จาก 1) ผลสัมฤทธิ์ของงานสูงขึ้น 2) เกิดการพัฒนาคน 3) มีการพัฒนาความรู้ และ 4) องค์กรมีศักยภาพสูงขึ้น

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักการว่า กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือสนับสนุนของประธาน ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ดังที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 4-13) ได้แบ่ง การบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และ ด้านการบริหารบุคคล

1. ด้านการบริหารงาน

1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์ที่จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีความรับผิดชอบด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดโครงการส่วนราชการ ทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักงานการศึกษาโดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1.1 เวทีประชาคมเพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน

1.1.2 จัดทำโครงการและแผนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบ
สภาท้องถิ่น

1.1.3 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.4 จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำมะโนประชากรเด็กเล็ก 2-5 ปี
แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดการชั้นเรียนและการงบประมาณ เป็นต้น

1.1.5 จัดทำระเบียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.6 รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง
ส่วนท้องถิ่นทราบ

กรณีที่ไม่มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับ
ความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง และการบริหารจัดการศูนย์ฯ
แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.2.2 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงาน
ต้นสังกัดเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.2.3 จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.4 จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.5 รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง
ส่วนท้องถิ่นทราบ

1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผล
ความจำเป็นในการยุบ เลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัด
เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.3.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.3.2 นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.3.3 จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

1.3.4 รายงานการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง
ส่วนท้องถิ่นทราบ

1.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ เรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสม ตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการ เรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัย แต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

1.4.1 ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปี การศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่ น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

- 1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม
วันปิดภาคเรียนวันที่ 11 ตุลาคม
- 2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน
วันปิดภาคเรียนวันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ 1. หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียน ในวันทำการถัดไป

2. กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดและ ปิดภาคเรียนแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ตาม ข้อ 1.4.1 สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการ ของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

3. การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

1.4.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่

- 1) อาหารกลางวัน
- 2) อาหารว่าง
- 3) เครื่องนอน
- 4) อาหารเสริม (นม)
- 5) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์

6) การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์และ
สาธารณสุข

7) บริการอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น
เป็นศูนย์ 3 วัย และหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

1.4.3 การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการ
เรียนรู้ให้เด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือ
ใกล้เคียงได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.4 จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีการ
พัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย
ศักยภาพของเด็กแต่ละคน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.4.5 กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม
จัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือ
เหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิด
เป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

1.4.6 ในระหว่างปิดภาคเรียน หรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ 1.4.5
ให้ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก
ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ
เตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่ เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์
ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองาน ด้านการศึกษา
ปฐมวัยอื่น

1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและ
แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

1.5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

1.5.2 ผู้นำทางศาสนา

1.5.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.4 ผู้แทนชุมชน

1.5.5 ผู้แทนผู้ปกครอง

1.5.6 ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มิถุนหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการอุดหนุนจาก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแนวทาง ดังนี้

2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้จ่าย ดังนี้

- 2.1.1 ค่าอาหารเสริม (นม) และค่าอาหารกลางวัน
- 2.1.2 ค่าตอบแทน และค่าครองชีพของบุคลากร
- 2.1.3 เงินประกันสังคม ของบุคลากร
- 2.1.4 ค่าวัสดุการศึกษา
- 2.1.5 ทุนการศึกษา หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาบริหารการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- 2.1.6 อื่น ๆ
โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร
- 2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.2.1 วิธีการจัดหางบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.2.2 จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น
- 2.2.3 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
- 2.2.4 จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี
- 2.2.5 จัดทำแผนจัดหาพัสดุ
- 2.2.6 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุฯ
- 2.2.7 จัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงาน และการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ
- 2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการ นำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องวิธีดำเนินการ
- 2.4.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน วัสดุ อุปกรณ์การเรียน วัสดุพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้าส่วนการศึกษา หรือผู้แทน เป็นประธานหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาพิเศษ นักวิชาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ปกครอง ในจำนวนที่เหมาะสมเป็นกรรมการ

2.4.2 แจ้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
สำรวจความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัย ประโยชน์ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้อของ
เด็กเล็กแต่ละวัย

2.4.3 ขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การพัสดุ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4.4 จัดทำทะเบียนควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์

2.4.5 ดำเนินการเบิกจ่ายสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ที่ได้มาให้กับ
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือปฏิบัติตามระเบียบ
ดังต่อไปนี้

2.5.1 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กร
ปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

2.5.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน
การฝากเงิน การ เก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

2.5.3 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้
ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

2.5.4 ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การบริหารงานบุคคล

กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

3.1 การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสภาพ

3.1.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคล
เพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไป ที่คณะกรรมการกลางพนักงาน
ส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมในโอกาส และประโยชน์ของ
ทางราชการเป็นสำคัญด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใส เพื่อรับรอง
การตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

คณะกรรมการดำเนินการสรรหา/เลือกสรร และการปรับสถานภาพ
ประกอบด้วย

- 1) ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นประธาน
- 2) ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาเป็นกรรมการ
- 3) หัวหน้าสำนักปลัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ
- 4) ให้นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษาในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมเป็นคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม

หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0809.2/10297 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2547
- 2) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0809.5/ว 85 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2550
- 3) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว 1469 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2551

3.1.2 การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู:นักเรียน) 1:20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละ 20 คน
- 2) สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.3 การปรับสภาพพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ดูแลเด็กเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุดที่ มท 0893.4/ว 80 ลงวันที่ 10 มกราคม 2550 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ มท 0893.4/ว 846 ลงวันที่ 22 เมษายน 2551

3.2 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว 61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท 0893.4/ว 476

ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลาง พนักงานท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้างและอื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลาง พนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรณีที่จะต่อสัญญาจ้างของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งคนเดิมเป็นลำดับแรก กล่าวคือ เมื่อสัญญาจ้างใกล้จะสิ้นสุดลง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชุมพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นพนักงานจ้างในเบื้องต้น หากคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีมติประเมินผลการปฏิบัติงานผู้นั้นไม่ต่ำกว่าระดับดี ก็ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาต่อสัญญาจ้างผู้นั้นต่อไป เพื่อให้การบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดผลดีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5 การพัฒนาบุคลากร

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศติดตาม การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษา แก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักเกณฑ์และฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

4. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ดังนี้

4.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

4.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

4.2 การบริหารจัดการ

4.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน ตามหนังสือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ นร 0107/ว 20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551 ดังนี้

1) กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 1 ที่มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) กรณีที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 2 และ 3 ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ทั้งในด้านการ บริหารงาน บุคลากรงบประมาณ และวิชาการ

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น จะต้องมีความรู้ ความสามารถ บัณฑิตที่จบมา และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

เนื่องจาก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548, หน้า 14-20) มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีสถานภาพเป็น พนักงานจ้างตามภารกิจ ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ดังนั้น ในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง ตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศ คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพพนักงานจ้างเป็นตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ตามประกาศคณะกรรมการกลางดังกล่าว ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบัน มีสถานภาพเป็นพนักงานเจ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก รวมทั้ง การสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว โดยมีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด แต่ให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ไปก่อน มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ จึงได้กำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น และกรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1.1.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

1.1.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงาน ซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

1.1.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้มีคุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว 61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ส่วนมาก ที่ มท 0893.4/ว 476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.2 วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล

1.2.4 จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึง ประเมินผล การปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2.5 ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.6 เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย

1.2.7 นิเทศ ส่งเสริมสนับสนุน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก

1.2.8 จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในและรายงานประเมินตนเอง

1.2.9 ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. ครูผู้ดูแลเด็ก

2.1 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

2.1.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2.1.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่น ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงาน ซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

2.1.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้มีคุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนด

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

2.2.1 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย วิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย

2.2.3 ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.4 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

2.2.5 ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.2.6 อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

2.2.7 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.8 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.2.9 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน

- 2.2.10 จัดหา/ผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน
- 2.2.11 จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล
- 2.2.12 ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน
- 2.2.13 พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี
เพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 2.2.14 จัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน
- 2.2.15 จัดระบบธุรการในชั้นเรียน
- 2.2.16 รวบรวมผลงานรายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับ
- 2.2.17 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
- คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง
มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลาง
พนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไป/พนักงานจ้างตามภารกิจ
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ
1. สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก
 2. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
4. พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ประกอบด้วย
- 4.1 ธุรการ/การเงิน/พัสดุ
 - 4.2 ผู้ประกอบอาหาร
 - 4.3 ภารโรง
 - 4.4 ยามรักษาความปลอดภัย
 - 4.5 พนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น
- คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง
มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลาง
พนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
สถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไป/พนักงานจ้างตามภารกิจ

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. ธุรการ/การเงิน/พัสดุ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.1 ทำหน้าที่ธุรการ การเงิน และพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระเบียบหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ผู้ประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1 ประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กเล็ก แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหารและเครื่องครัวให้สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกสุขลักษณะ

2.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ภารโรง มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 ทำความสะอาด รักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ยามรักษาความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.1 ดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างยั่งยืน

1.2 สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งคุณภาพครู

1.3 ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมสานสายใยรัก เพื่อเสริมสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว

1.4 ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์และเครือข่ายการพัฒนา เด็กปฐมวัย

1.5 ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้น การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.6 กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา และเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 นำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ

2.2 สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง ย้าย/รวม ยุบ เลิก และดำเนินงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร สถานที่ ตามฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

2.4 ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และ มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นลงนาม

2.7 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.8 จัดทำระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบและลงนาม

2.9 กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ และการบริหารจัดการ อย่างต่อเนื่อง

2.10 นิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไป ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรายงานผลพร้อมข้อเสนอให้ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจน การส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการ ส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรง ในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548, หน้า 21-26) ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง

1.1.1 สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม และไม่อยู่ในพื้นที่ อาจเสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ ฌาปนกิจสถาน มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ตามมาตรฐานความจำเป็นและเหมาะสม

1.1.2 ไม่ควรอยู่ใกล้ถนน หรือใกล้ทางรถไฟ โดยเฉพาะที่มีการจราจรคับคั่ง หากมีความจำเป็นต้องสร้างให้ห่างจากแนวถนนไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วป้องกันอันตราย

1.1.3 พื้นที่ก่อสร้างควรเป็นพื้นที่สามารถรับน้ำหนักอาคารได้อย่างปลอดภัย และเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร

อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดาน ไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

1.3 ทางเข้า-ออกตัวอาคาร

ทางเข้า-ออกจกตัวอาคาร มีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่าง ๆ

1.4 ประตู-หน้าต่าง

ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นและหน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

1.5 บันได

ไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นมีลูกกรงและราวบันได มีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันไดและช่องลูกกรง บันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9-23 เซนติเมตร)

1.6 พื้นที่ใช้สอยภายใน

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วน จากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักรักษาตัวของเด็กป่วย เฉลี่ยพื้นที่ใช้สอย 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน หากไม่สามารถแยกเป็นแต่ละห้องได้ อาจจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ โดยมีแนวทาง ดังนี้

1.6.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป

2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ มีความสะอาด นำไปปิดฝุ่น ตากแดด อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3) ที่นอน ผ้าปูที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม มีสภาพดี และมีเฉพาะเด็กแต่ละคน ทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ด้วยการซักหรือผึ่งแดด เพื่อลดการแพร่ของเชื้อโรค

1.6.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก สภาพพื้นที่ทุกห้องต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่าย และ

อยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ตู้ โต๊ะ เป็นระเบียบ และมีการยึดติดกับผนังหรือพื้นอย่างมั่นคง ในกรณีที่เครื่องใช้นั้นล้มได้ง่าย เหลี่ยม มุม ที่แหลมคมของเครื่องใช้ต่าง ๆ ต้องหุ้มด้วยวัสดุที่นุ่ม เพื่อป้องกันการกระแทกของเด็ก

1.6.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณ ห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีสภาพแข็งแรงและใช้งานได้ดี

1.6.4 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้ง ที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก ดังนี้

1) สถานที่เตรียม ปิ้งอาหาร สะอาด เป็นระเบียบ และการขนส่งอาหารที่พร้อมบริโภค ต้องมีการปกปิด

2) มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นคาวรบกวน

3) มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น มีการป้องกันอันตรายที่เกิดกับเด็กได้จากมีด ของมีคม ถังแก๊ส เป็นต้น

4) โต๊ะเตรียมปิ้งอาหารมีสภาพดี สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

5) ภาชนะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เมลามีนสีขาว หรือสีอ่อน ไม่แตกง่าย หรือมีควมคม

6) ที่ล้างภาชนะ ควรใช้อย่างที่มีก๊อกน้ำหรือท่อระบายน้ำ ถ้าใช้กะละมังต้องมี 3 ใบ วางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร และบริเวณที่ล้างจะต้องมีการระบายน้ำได้ดี ไม่เฉอะแฉะ

7) ล้างภาชนะ อุปกรณ์ด้วยน้ำยาล้างภาชนะ และน้ำสะอาดอีก 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล

8) ภาชนะ อุปกรณ์ เมื่อล้างเสร็จแล้วต้องคว่ำให้แห้ง ห้ามเช็ดวางในตะแกรงโปร่ง สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

9) เชียง มีด ต้องอยู่ในสภาพดี สะอาด แยกใช้ตามประเภทของอาหาร ได้แก่ ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ มีเชียงแยกใช้ตามประเภทอาหาร อย่างน้อย 3 อัน และควรทำความสะอาดทันทีเมื่อใช้เสร็จ

1.6.5 ห้องปฐมพยาบาล ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องภัณฑ์ที่จำเป็น และขณะอยู่ในห้องปฐมพยาบาลเด็กต้องอยู่ในสายตาของครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องปฐมพยาบาลเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่ปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.6.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงฟันในขนาดระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทโดยสะดวก พื้นไม่ลื่น แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

1.6.7 ห้องส้วมสำหรับเด็กต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย 1 ที่ต่อเด็ก 12 คน โถส้วมต้องมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นลงได้ง่าย ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถเห็นเด็กได้จากภายนอก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

1.6.8 ห้องอเนกประสงค์สำหรับใช้กิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะอาดและการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร แต่กรณีที่มี

1.6.9 การกำจัดสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ จัดเก็บในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำออกไปทิ้งภายนอกอาคารทุกวัน

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียด และมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2.1.2 เสียง เสียงต้องอยู่ในระดับไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจก

หรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องมีเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฟุ่มละออง หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตาราง ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัด ให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอ กับเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรือ อาจจะทำกิจกรรมกลางแจ้ง สำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณลานวัด หรือใน สวนสาธารณะในกรณีที่ นำเด็กออกไปเล่นนอกศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยให้เด็กมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.4 ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตามระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ควรมีลูกกรงกั้นเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานให้ปลอดภัย สำหรับเด็กอยู่เสมอ

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟ ภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่องต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และถังดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถัง ไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่让孩子เล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.6 จัดให้มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ-ห้องส้วมต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้ง ไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อกประตูในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด-ปิด ได้ ควรมีการตั้งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด-ปิดที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุ้งลวด ฯลฯ และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูงขนาดที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทั่วทั้งกรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก

3.2.5 มีมาตรการในการรับ-ส่งเด็ก อย่างเป็นระบบ

3.2.6 มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร การอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษา เพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และ

สติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 27-46) ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคมในท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- 2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรม
- 2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

2.5 ประสานความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นมาจากการสำรวจความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น โดยการศึกษาเอกสารท้องถิ่นและงานวิจัย มาประกอบเป็นข้อมูลในการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ปี

- 1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 1.2 ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน
- 1.3 มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์
- 1.4 รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- 1.5 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

1.6 ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

1.7 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-5 ปี

2.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

2.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

2.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

2.4 มีคุณธรรม จริยธรรม

2.5 ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

2.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

2.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็นไทย

2.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

2.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

2.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

2.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

2.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

1. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 2 ปี

1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

1.1.1 วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที

1.1.2 เดินถอยหลังได้

1.1.3 เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้ง 2 ข้างบนบันไดขั้นเดียว

1.1.4 สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุย่าง 3 ปี

1.1.5 หยิบของชิ้นเล็ก ๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย

1.1.6 จับดินสอแท่งใหญ่ ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

1.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

1.2.1 แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยคำพูด

1.2.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย

1.2.3 มีความเป็นตัวของตัวเอง

1.3 พัฒนาการด้านสังคม

1.3.1 เล่นร่วมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น

1.3.2 เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น

1.3.3 พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว

1.3.4 รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้

1.3.5 เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

1.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

1.4.1 มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน 3-5 นาที

1.4.2 ชอบดูหนังสือภาพ

1.4.3 ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง

1.4.4 สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่าง ๆ

1.4.5 เริ่มประโยคคำถาม อะไร

1.4.6 สนใจสิ่งรอบตัว

1.4.7 วางของซ้อนกันได้ 4-6 ชั้น

2. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี
 - 2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 2.1.1 กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
 - 2.1.2 รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
 - 2.1.3 เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
 - 2.1.4 เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
 - 2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ
 - 2.2.1 แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
 - 2.2.2 ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
 - 2.2.3 กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง
 - 2.3 พัฒนาการด้านสังคม
 - 2.3.1 รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
 - 2.3.2 ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
 - 2.3.3 เล่นสมมติได้
 - 2.3.4 รู้จักรอคอย
 - 2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 2.4.1 สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
 - 2.4.2 บอกชื่อของตนเองได้
 - 2.4.3 ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
 - 2.4.4 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
 - 2.4.5 สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
 - 2.4.6 ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้
 - 2.4.7 รู้จักใช้คำถาม อะไร
 - 2.4.8 สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
 - 2.4.9 อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว
3. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี
 - 3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย
 - 3.1.1 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
 - 3.1.2 รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
 - 3.1.3 เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้

- 3.1.4 เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- 3.1.5 ระบายสีภาพไม่ชอบอยู่เฉย
- 3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ
 - 3.2.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
 - 3.2.2 เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
 - 3.2.3 ชอบทำทนายผู้ใหญ่
 - 3.2.4 ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ
- 3.3 พัฒนาการด้านสังคม
 - 3.3.1 แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
 - 3.3.2 เล่นร่วมกับคนอื่นได้
 - 3.3.3 รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
 - 3.3.4 แบ่งของให้คนอื่น
 - 3.3.5 เก็บของเล่นเข้าที่
- 3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 3.4.1 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
 - 3.4.2 บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
 - 3.4.3 พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำ
 - 3.4.4 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
 - 3.4.5 สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
 - 3.4.6 รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”
- 4. คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี
 - 4.1 พัฒนาการด้านร่างกาย
 - สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง
 - 4.2 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ
 - 4.2.1 แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
 - 4.2.2 ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
 - 4.2.3 ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
 - 4.3 พัฒนาการด้านสังคม
 - 4.3.1 ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

4.3.2 เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้

4.3.3 มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

4.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ
การจัดประสบการณ์

1. การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 2 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

1.1 หลักการจัดประสบการณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

1.1.1 เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย

1.1.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร

1.1.3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ และพัฒนาการของเด็ก

1.1.4 จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เชื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

1.1.5 ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.1.6 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

1.2 แนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี ดังนี้

1.2.1 ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย และจิตใจของเด็ก

1.2.2 สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์

1.2.3 จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำ และเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

1.2.4 เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย

1.2.5 จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก

1.2.6 ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.2.7 ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

2. การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3-5 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้ง เกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.1 หลักการจัดประสบการณ์

2.1.1 จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง

2.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

2.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

2.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

2.1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2.2 แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

2.2.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2.2 จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

2.2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ

2.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ใน บริบทของชุมชนนั้น ๆ

2.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.2.8 จัดประสบการณ์ให้เด็กที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง

2.2.9 นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์

2.2.10 ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน 3) ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ 4) ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 8) ด้านโภชนาการ 9) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน) 10) ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ด้านหลักสูตร

1.1 หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอายุ 2 ปี และ ระดับอายุ 3-5 ปี โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และ ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1.1.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และ เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้ง ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น

1.1.2 จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้ง จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

1.1.3 การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตร

ทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

1.2 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้ง ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน และท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

1.2.2 โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

- 1) สารระการเรียนรู้รายปี
- 2) ระยะเวลาเรียน

1.2.3 การจัดประสบการณ์

1.2.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

1.2.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.2.6 การประเมินพัฒนาการเด็ก

1.2.7 การบริหารจัดการหลักสูตร

1.2.8 อื่น ๆ

2. ด้านการจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไรเมื่อใด และอย่างไร โดยมีหลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

2.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

2.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

- 1) วัย 2 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 5 นาที
- 2) วัย 3 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 8 นาที
- 3) วัย 4 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที
- 4) วัย 5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

2.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน 20 นาที

2.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

2.1.4 กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคลกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

2.2 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวัน

สำหรับเด็กอายุ 2 ปี กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 2 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กตามวัย โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวัน และการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

2.2.1 การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัย และการแสดงมารยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

2.2.2 การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการรับรู้ผู้เรียนประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการมองเห็น การได้ยินเสียง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัสจับต้องสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในด้านขนาด รูปร่าง ความยาว สี น้ำหนัก และผิวสัมผัส เช่น การเล่นของเล่นที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

2.2.3 การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ-ตา เป็นกิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อนิ้วมือให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำงานอย่างสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา เช่น ร้อยลูกปัด เล่นพลาสติกสร้างสรรค์เล่นหยอดบล็อกรูปทรงลงกล่อง ตอกหมุด โยนรับลูกบอล ตักน้ำหรือทรายใส่ภาชนะ เป็นต้น

2.2.4 การเคลื่อนไหวและการทรงตัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายทุกส่วน โดยการจัดให้เด็กเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่-เล็กตามความสามารถของวัย เช่น คว่า คลาน ยืน เดิน เล่น นิ้วมือ เคลื่อนไหว ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี ริงโล่จับ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนาม เล่นชิงช้า ม้าโยก ลากจูงของเล่นมีล้อ ขี่จักรยานสามล้อ เป็นต้น

2.2.5 การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็ก

เกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอด ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น

2.2.6 การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักรอคอย เป็นต้น

2.2.7 การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียงเลียนเสียงพูดของผู้คน เสียงสัตว์ต่าง ๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่หรือผู้คนที่ใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ตลอดจน รู้จักสื่อความหมายด้วยคำพูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ จากของจริง เล่า นิทานหรือร้องเพลงง่าย ๆ ให้ฟัง เป็นต้น

2.2.8 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ชีตเขียนวาดรูป เล่นบทบาทสมมุติ ทำกิจกรรมศิลปะ เล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3. การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4. การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จัก ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาด

ร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่ เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

5. การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบ อาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

6. การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษา ให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และ บุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็น แบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรม ทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7. การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะ และดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมุติ ในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

3. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรม บูรณาการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ และรู้หลักการ เขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

3.1.1 เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้ อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

3.1.2 เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรม ประจำวันให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนด

3.2 การทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอน ควรดำเนินตามขั้นตอน ต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง/ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3.2.2 วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ของเด็กอายุ 2-5 ปี ผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาสาระการ เรียนรู้

3.2.3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรปฐมวัย ส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

3.2.4 กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้ง ศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย คือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้ สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

3.2.5 จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบการบูรณาการร่วมกับ สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่อง โดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี

- 1) เด็กเป็นผู้กำหนด
- 2) ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด
- 3) ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

3.2.6 เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริง และเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับหลัก การศึกษาปฐมวัย

1) นำหน่วยการจัดประสบการณ์ มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนกำหนดกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับ

หัวข้อเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญ และ สาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรนั้นเป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียด ในเนื้อหาให้ ทั้งนี้ เพื่อประสงค์ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่ายสะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับ ความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเด็ก

2) สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก ผู้สอนจะสนทนากับเด็ก เพื่อจะได้ทราบว่า เด็กมีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไร เพิ่มเติม และผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพื่อเพิ่มเติมสิ่งที่เด็ก ควรเรียนรู้ในหน่วยหรือ หัวเรื่องนั้น ๆ

3) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ เมื่อได้ขอบข่ายสาระที่เด็กต้องการรู้ และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มแล้ว ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุ ที่ผู้สอนรับผิดชอบประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรม และการประเมิน

4. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลาง นำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็ก ได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง

แนวทางการดำเนินการใช้สื่อ

- 4.1 ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.2 ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์ฯ ชุมชน
- 4.3 ใช้สื่อที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเด็ก
- 4.4 ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย และอารมณ์
- 4.5 จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า
- 4.6 ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัด ประสบการณ์
- 4.7 บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- 4.8 เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดิทัศน์
- 4.9 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยร่วมจัดหาสื่อ

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

5.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

5.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

5.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

5.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจุดบันทึกไว้

เป็นหลักฐาน

5.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 2-5 ปี ได้แก่

การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

6. ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสอดคล้องกับหลักสูตรฯ การใช้วิธีการนิเทศ สามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ ต้องปฏิเสธสม่ำเสมอและเป็นระบบ

7. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวัง ซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็ก หรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

8. ด้านโภชนาการ

การดำเนินงานโภชนาการใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วน คือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้ง น้ำดื่ม สะอาด และสารอาหารที่จำเป็น ดังนี้

8.1 อาหารหลัก 5 หมู่

ประเทศไทย แบ่งอาหารชนิดต่าง ๆ ที่รับประทานเป็น 5 หมู่ เพื่อเป็นแนวทางง่าย ๆ ที่ใช้ แนะนำการรับประทานอาหารว่าควรกินให้ครบ 5 หมู่ โดยอาหารในหมู่เดียวกันสามารถกินทดแทนกันได้ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่าง ๆ ครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อการมีภาวะโภชนาการที่ดี อาหาร 5 หมู่ ประกอบด้วย

หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารโปรตีนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้ง วิตามิน และแร่ธาตุ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการสร้างเซลล์กล้ามเนื้อ เนื้อเยื่อกระดูก ภูมิคุ้มกันโรค ฮอร์โมน เอนไซม์ และใช้เป็น แหล่งพลังงานของร่างกาย เมื่อร่างกายได้รับสารอาหารคาร์โบไฮเดรตและไขมันไม่เพียงพอ

หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง เผือก มัน และน้ำตาล อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานแก่ร่างกาย เช่น ทำให้เดินไปไหนมาไหนได้ ทำงานได้ ถ้ารับประทานอาหารพวกนี้ในปริมาณมากเกินความต้องการของร่างกาย สารอาหารคาร์โบไฮเดรตก็จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปไขมันและสะสมในร่างกาย

หมู่ที่ 3 ผักต่าง ๆ เช่น ผักบุ้ง ตำลึง คื่นช่าย ฟักทอง ถั่วฝักยาว ฯลฯ

หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่าง ๆ เช่น กุ้งฝอย ส้ม มะละกอ มะม่วง สับปะรด ขนุน ฝรั่งกลางสาต ฯลฯ ผักและผลไม้ เป็นแหล่งของสารอาหารจำพวกวิตามิน และแร่ธาตุ เช่น วิตามินบี 2 วิตามินบี 6 กรดโฟลิก วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินอี โปแตสเซียม แมกนีเซียม ทองแดง และแคลเซียม มี หน้าที่หลักในการช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายทำงานได้ตามปกติ และชะลอความเสื่อมของร่างกาย นอกจากนี้ ผักและผลไม้ยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร และสารพฤกษเคมี ซึ่งอาจช่วยป้องกันโรคมะเร็งบางชนิดได้

หมู่ที่ 5 ไขมันต่าง ๆ เช่น ไขมันจากสัตว์และไขมันจากพืช อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารไขมัน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานที่ใช้ ประจำวันและยังเป็นพลังงานสะสมที่ร่างกายสามารถนำมาใช้เมื่อจำเป็น ถ้าเรากินอาหารที่มีสารอาหารไขมันมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย จะถูกเก็บสะสมในรูปไขมันตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้ง เป็นบริเวณหน้าท้องและสะโพก

8.2 เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

8.3 การปรุงอาหารต้องใช้เครื่องปรุงที่มีส่วนประกอบของไอโอดีนด้วยทุกครั้ง เช่น เกลือไอโอดีน น้ำปลาไอโอดีน

8.4 ใน 1 สัปดาห์ควรจัดอาหารให้มีธาตุเหล็กประมาณ 1-2 มื้อ

8.5 สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมันซึ่งเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานและโปรตีน เป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจาก เนื้อสัตว์ต่าง ๆ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง เด็กเล็กมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่ หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอ ร่างกายจะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงาน ทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย แคระแกร็น และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะ เพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็น นอกจากนี้ ยังมีสารอาหารอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ได้แก่

8.5.1 แคลเซียม แร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรง และยังมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาทกล้ามเนื้อ รวมทั้ง กล้ามเนื้อหัวใจ การแข็งตัวของเลือดเมื่อมีบาดแผล วัยเด็กเป็นวัยที่ร่างกายต้องการแคลเซียมมาก เนื่องจากมีภาวะสร้างกระดูกมาก ช่วยให้มีการสะสมแคลเซียมในกระดูกมากขึ้น แหล่งอาหารที่มีแคลเซียมมาก ได้แก่ นม เนยแข็ง ปลาเล็กปลาน้อย ปลากระป๋อง กุ้งฝอย เต้าหู้ ผักใบเขียว

8.5.2 ไอโอดีน เป็นแร่ธาตุที่สำคัญ เพราะถ้ามีการขาดในหญิงตั้งครรภ์ จะทำให้เด็กที่เกิดมามีสติปัญญาด้อย โดยอาหารที่เป็นแหล่งของไอโอดีน ได้แก่ อาหารทะเล คือ ปลา ปู กุ้ง หอย ปลาทูน่า และเกลือเสริมไอโอดีน โดยใช้ในการปรุงอาหาร

8.5.3 วิตามินเอ มีหน้าที่ในการเสริมสร้างเนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย แหล่งอาหารของวิตามินเอ ได้แก่ ตับ ผักใบเขียว และผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทอง แครอท ส่วนในผลไม้ ได้แก่ มะละกอสุก มะม่วงสุก

นอกจากสารอาหารต่าง ๆ ที่จำเป็นตามข้างต้นแล้ว ยังได้รับสารอาหารอื่น ๆ เช่น วิตามิน 1 วิตามิน 2 วิตามิน บี 6 วิตามิน บี 12 กรดโฟเลต รวมทั้ง แร่ธาตุ ฟอสฟอรัส โซเดียม โปแตสเซียม สังกะสี

8.6 การติดตามผลการดำเนินงานโภชนาการ หลังจากที่ได้คำแนะนำกับพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็ก และดำเนินการส่งเสริมภาวะ โภชนาการหรือแก้ไขปัญหาแล้ว จะต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานนั้น เพื่อดูว่าวิธีการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหา นั้น ได้ผลเป็นอย่างไร

8.6.1 ในกรณีที่เด็กมีการเจริญเติบโตดี ติดตามโดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงตามปกติ

8.6.2 ในกรณีที่เด็กอยู่ในระดับเสี่ยงต่อการขาดอาหาร (น้ำหนักค่อนข้างน้อย ค่อนข้างเตี้ย ค่อนข้างผอม หรือเสี่ยงต่อภาวะอ้วน (เริ่มอ้วนหรืออ้วน) ให้ติดตามโดยการชั่งน้ำหนักทุกเดือน และวัดส่วนสูงทุก 3 เดือน เมื่อชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูงแล้ว นำน้ำหนักส่วนสูงมาจุดลงในกราฟ ทั้ง 3 ตัวชี้วัด เพื่อดูว่า

- 1) เด็กมีแนวโน้มการเจริญเติบโตเป็นอย่างไร
- 2) ภาวะโภชนาการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

เด็กอาจมีภาวะโภชนาการเหมือนเดิม แต่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงให้ดูด้วยว่า เปลี่ยนไปในทิศทางดีขึ้น เท่าเดิม หรือแย่ลง (รายละเอียดดูในหัวข้อแปลผล และแจ้งผล) ในกรณีที่เส้นทางการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แสดงว่า การกินอาหารดีแล้ว หรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นดีแล้วให้ทำต่อไป

ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กไม่เปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนแปลงไปในทางแย่ลง แสดงว่าการกินอาหารของเด็กยังไม่เพียงพอ หรือวิธีการแก้ไขนั้นยังไม่ดี ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขใหม่

9. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน)

9.1 กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ

9.2 โครงการต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพพัฒนาเด็กเล็ก

10. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยใช้มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็กที่จะทำให้มีการสานเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม จนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548, หน้า 47)

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนาสาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 47-50) ได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและครู

1.3 ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่น ทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัย และทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านงบประมาณ

ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่น ๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านบุคลากร

4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงาน และการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็ก ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ ดังนี้

5.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

5.2 จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

5.3 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

5.4 จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

5.5 จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ

5.6 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

5.7 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ

5.8 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ

5.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชน เกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และอื่น ๆ

การให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นอกเหนือจากการให้การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และให้บริการด้านอื่น ๆ แก่ชุมชนได้ ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน หรือประชาชน ภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่าง ๆ หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

2. ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของชุมชน หรือประชาชน

3. ด้านวิชาการ สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวิชาการสารสนเทศ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้าศึกษาต่าง ๆ

4. ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการแก่ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือครูผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

5. ด้านการให้บริการสาธารณะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถมีส่วนร่วมช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชนหรือประชาชน ได้ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

1. การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

2. บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

ชุมชน สามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้ง การจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือ จากหน่วยงานต่าง ๆ

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่าง ๆ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จาก สถานที่จริง

5. ให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กระบวนการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่

1. ร่วมระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินศูนย์ ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมกว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548, หน้า 53- 58) ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก
- 1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. แนวทางปฏิบัติงาน

- 2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

2.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด
พิจารณาเห็นชอบ

2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

2.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

หมายเหตุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับรูปแบบ และกิจกรรมภายใต้
ความร่วมมือได้ตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น

3. การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัยมีบทบาท
หน้าที่ในการ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ
งบประมาณและการ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

3.2 ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย

3.3 ประเมินผลการพัฒนา

3.4 สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมี
ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

4. การจัดตั้งเครือข่ายระดับต่าง ๆ

4.1 ชั้นที่ 1 การวางแผน

4.1.1 วางแผนงานในการสร้างเครือข่าย

4.1.2 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ
- 3) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
- 4) สถานีอนามัย
- 5) โรงพยาบาล
- 6) ศาสนสถาน
- 7) สถาบันการศึกษาต่าง ๆ
- 8) ชมรม/สมาคมต่าง ๆ
- 9) ฯลฯ

4.1.3 ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย

4.1.4 จัดตั้งชมรม คณะกรรมการชมรม คณะทำงานหรือคณะกรรมการที่จะเป็นทีมงาน พร้อมกำหนดภารกิจหน้าที่ และกลไกในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกิจกรรมต่าง ๆ โดยทีมงานควรประกอบด้วย

- 1) ผู้นำเครือข่าย
- 2) หัวหน้าศูนย์ฯ
- 3) ผู้ดูแลเด็กดีเด่น
- 4) ครูผู้ดูแลเด็ก
- 5) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- 6) เจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัยในพื้นที่
- 7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่
- 8) ภูมิปัญญาในพื้นที่
- 9) ผู้ปกครอง
- 10) ผู้นำทางศาสนา

4.1.5 วางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

- 1) จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็ก
- 2) ศึกษาดูงาน
- 3) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 4) นิเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ขั้นที่ 2 ปฏิบัติงานตามแผน

4.3 ขั้นที่ 3 ประเมินผลการดำเนินงาน

4.3.1 ประเมินผลการดำเนินงานในรอบปี ของแต่ละฝ่ายแต่ละทีมงานที่แบ่งภาระงานไว้

4.3.2 รวบรวมผลการประเมิน ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข เพื่อเสนอทีมงาน คณะทำงาน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4 ขั้นที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนา

นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการสร้างเครือข่าย

มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เข้ารับบริการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้มีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัยครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการโดยด้านวิชาการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 12 มาตรฐาน 43 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพเท่าเทียมกันทุกแห่ง

มาตรฐานที่ 1 ครู/ผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรมจริยธรรมมีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเอง มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ครู/ผู้ดูแลเด็กมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทางการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้ เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 มีจำนวนครู/ผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรสนับสนุน เพียงพอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

มาตรฐานที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ครู/ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ครู/ผู้ดูแลเด็ก มีความสามารถในการผลิตสื่อ และใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 มีการประเมินพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริง เหมาะสมตามวัย

มาตรฐานที่ 3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณธรรมจริยธรรมมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพการบริหารการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการ และการจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

มาตรฐานที่ 4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนผู้เรียนและอายุตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีอัตราส่วนจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ผู้เรียนมีเกณฑ์อายุตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีอาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ลานกิจกรรม สนามเด็กเล่น วัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพอ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 มีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรม ที่เหมาะสมต่อการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสภาพแวดล้อม พื้นที่สีเขียว และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจร

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดองค์กร โครงสร้าง และระบบการบริหารงาน ที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 พัฒนาครู/ผู้ดูแลเด็กและบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์และใช้หลักการมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 มีคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 บริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและเป้าหมายชัดเจน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 การตรวจสอบและถ่วงดุลในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานที่ 8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 8.3 ส่งเสริมให้ครู/ผู้ดูแลเด็ก จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.4 ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 8.5 มีแหล่งเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ 8.6 ส่งเสริมการศึกษา/วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ ติดตามผลและใช้ผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.7 การบันทึก การรายงานผลและการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 8.8 การนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และนำผลไปปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานที่ 9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 จัดทำและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางสมอง ตอบสนองความสนใจและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 9.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 9.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้ที่ 9.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 9.6 จัดกิจกรรมสืบสาน วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทยอย่างสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ 9.7 จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานที่ 10 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 ให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 จัดห้องเรียน ห้องพิเศษ พื้นที่สีเขียว สนามเด็กเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 10.5 มีและใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานที่ 11 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความร่วมมือระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้และบริการชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

มาตรฐานที่ 12 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA

ตัวบ่งชี้ที่ 12.1 จัดระบบบริหารและสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้นจุดเด่นที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 12.3 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 12.4 ประเมินคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 12.5 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน

มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 13.1 มีความขยัน

ตัวบ่งชี้ที่ 13.2 มีความประหยัด

ตัวบ่งชี้ที่ 13.3 มีความซื่อสัตย์และกตัญญู

ตัวบ่งชี้ที่ 13.4 มีวินัย

ตัวบ่งชี้ที่ 13.5 มีความสุภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 13.6 มีความสะอาด

ตัวบ่งชี้ที่ 13.7 มีความสามัคคี

ตัวบ่งชี้ที่ 13.8 มีน้ำใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 13.9 มีวัฒนธรรมและความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 14.1 ตระหนัก รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 14.2 มีส่วนร่วมพัฒนากิจกรรม/โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 15.1 สนใจและปฏิบัติกิจกรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 15.2 ปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จและภูมิใจในผลงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 15.3 เล่นและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 15.4 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 16 ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 16.1 สามารถบอกความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 16.2 แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 16.3 มีจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 17 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย/แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 17.1 มีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 17.2 มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

ตัวบ่งชี้ที่ 17.3 มีทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 17.3 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 18 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 18.1 มีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่าน และรู้จักตั้งคำถาม

ตัวบ่งชี้ที่ 18.2 มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

มาตรฐานที่ 19 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและจิตใจที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 19.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

ตัวบ่งชี้ที่ 19.2 มีน้ำหนักร่างกาย ส่วนสูง สุขภาพอนามัย และพัฒนาการทางด้านร่างกายตามวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 19.3 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 19.4 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 20 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 20.1 สนใจ และร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

ตัวบ่งชี้ที่ 20.2 สนใจ และร่วมกิจกรรมด้านดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ที่ 20.3 สนใจ และร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย

มาตรฐานที่ 21 ผู้เรียนปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 21.1 เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ตัวบ่งชี้ที่ 21.2 สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสมตามวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 21.3 รู้จักท้องถิ่นของตน

มาตรฐานที่ 22 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 22.1 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจคุณภาพของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 22.2 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความประพฤติ การปฏิบัติตนให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ครู/ผู้ดูแลเด็ก

มาตรฐานที่ 23 ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 23.1 ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 23.2 ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดและพัฒนาการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนินทร์ สุวรรณรัตน์ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในด้านประสิทธิภาพการทำงาน และระดับการศึกษาของผู้บริหาร ต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา จำนวน 64 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการศึกษา พบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมพบว่า ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับดี หากพิจารณารายด้าน พบว่า การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ มีการจัดการอยู่ในระดับดี ผู้บริหารเห็นว่าบุคลากรมีความรู้ และคุณวุฒิการศึกษาตรงตาม มาตรฐานที่กำหนด ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ได้มีการ จัดบริการอาหาร น้ำดื่ม และอาหารเสริมนม ที่มีคุณค่าต่อสุขภาพเด็กเล็กอย่างดีและต่อเนื่อง มีการจัดอาคารเรียนที่มั่นคงแข็งแรง และปลอดภัยสำหรับเด็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรม ตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อิงความรู้ของเด็ก ในด้านร่างกายอย่างดี และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ในด้านการปฏิบัติ ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดประชุมชี้แจงให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ

จิราวุฒิ สิมารักษ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย 2) เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการ ศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะของบุคลากร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพการทำงาน และหน่วยงาน ต้นสังกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จำนวน 292 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการทดสอบ สมมุติฐานใช้สถิติทดสอบที (T-Test) ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินงานจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากชุมชน 2) การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษา

กับกลุ่มปฏิบัติงานและผู้ที่มิประสบการณการทำงาน ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษากับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน

จตุพร ไชยสาร (2556) ได้ศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักวิชาการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพของการดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า F- Test ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งหน้าที่ อายุ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

ปาริชาติ สิริบรรสพ (2556) การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ด้านแรงจูงใจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านเทคโนโลยี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 39 คน และครู จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบค่า T-Test และ F-Test ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่ง อายุ และประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียน การสอน และด้านการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในแตกต่างกัน

แคทรียา หล้าม่น และวิโรจน์ หล้าม่น (2552) ศึกษา เรื่อง สภาพการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3 การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน และครูผู้สอน จำนวน 177 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลการสัมภาษณ์เป็นภาพรวม และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การดำเนินการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการครบทุกขั้นตอน ในขณะที่สอบถามครูผู้สอนเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการมากทุกขั้นตอนทุกด้านและทุกประเด็น ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและสอบถามครูผู้สอนปัญหา/อุปสรรคที่พบมาก คือ ครูบุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้ง ขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัด ผู้ปกครองชุมชน สังคม ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ควรประสานขอความช่วยเหลือจาก สพท. และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการวางแผนตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ

ควรนำมาเสนอรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ต่อ
 สาธารณะชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัด ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

จิตภิวัดณ์ ดิงาม (2554) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงาน
 ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 2) เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
 ในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในอำเภอ
 วังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์
 เป็นภาพรวม และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติ
 ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 จากแบบสอบถามครูและบุคลากรทางการศึกษา เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการมากขึ้นตอน
 ทุกด้าน และทุกประเด็น ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการ
 ดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่พบมาก คือ ครู/บุคลากรมีจำนวนจำกัด
 ต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ
 ปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้ง ขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา
 ที่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัด ผู้ปกครอง ชุมชน
 สังคม ข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการ
 ดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ควรประสานขอความช่วยเหลือจากสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการวางแผนตรวจสอบทบทวน
 คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และควรนำมาเสนอรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 ประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ต่อสาธารณชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัด ผู้ปกครอง ชุมชน และ
 สังคม

ปุณรดา วรรณารักษ์ (2555) ได้ศึกษา เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของผู้ดูแลเด็ก
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงาน
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร/สมาชิก
 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองเด็ก
 และเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 บ้านขอในการปฏิบัติ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริม

การปกครองท้องถิ่น, 2553) จำนวน 162 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร/สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านขอในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร โดยรวมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณาในเรื่องขวัญและกำลังใจของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสวัสดิการให้ใกล้เคียงกับข้าราชการพนักงานส่วนตำบลในตำแหน่งอื่น

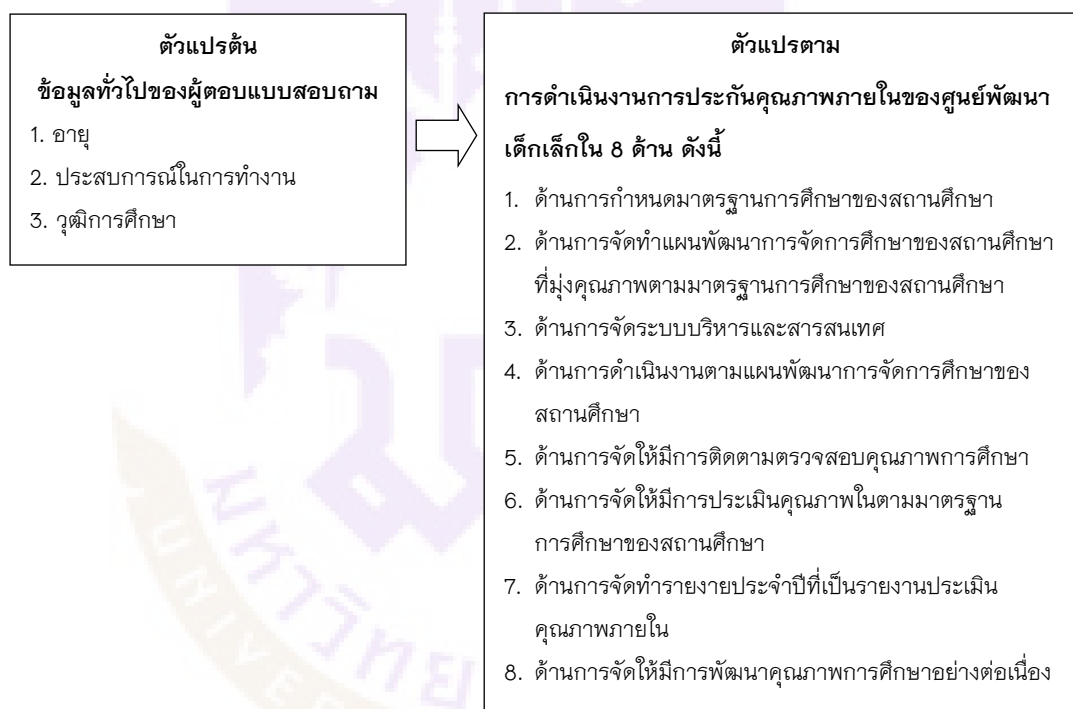
หทัยกรานต์ มุลิกา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐาน (ขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2550 การประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 12 มาตรฐาน 43 ตัวบ่งชี้ โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรจำนวน 51 คน และกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบร้อยละ 20 จำนวน 80 คน รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 131 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับแบบสอบถามคืนมาร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ผลการศึกษาการปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐาน (ขั้นพื้นฐาน) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาของโดยภาพรวม พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.18 มีอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.93 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.39 เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำแหน่งผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 61.06 2) การปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านผู้เรียนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย = 3.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.15) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร (เฉลี่ย = 3.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.23) ส่วนด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด (เฉลี่ย = 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.39)

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ สรุปได้ว่าการที่จะพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลนั้นทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการพัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เน้นการกระจายอำนาจให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตลอดจนผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิดตัดสินใจติดตามงานของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนองตอบโดยมีระบบการประกันคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาที่มีมาตรฐานตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน ตามมาตรฐานการศึกษาของกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ล้วนเป็นแนวทาง ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิด ในการวิจัย คือ

ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแยกเป็นครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมทั้งหมด 111 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาตำรา เอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 3. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
 4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
 5. ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
 6. ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 7. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
 8. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- วัดสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้มาตราส่วน (Rating Scale)

มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน

ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อหาระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

2. กำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายงานเนื้อหาในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาด้านประกันคุณภาพการศึกษาของครูผู้ดูแลเด็ก 8 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.6 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

2.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามที่กำหนดไว้

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมเนื้อหาของแบบสอบถาม

5. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังมีรายชื่อ ดังนี้

5.1 นายธาราพงศ์ เพ็ชรจริง ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้

5.2 นายณรงค์ชัย ศรีเมือง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันจกปก

5.3 นายสุรสิทธิ์ ป้อมภา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index Of Item Objective Congruence) หรือ ค่า IOC โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เป็นผู้พิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นนำคะแนน ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของจุดประสงค์ โดยใช้สูตรของ Rowinelli and Hambleton (1977 อ้างอิงใน กาญจนนา วัฒมาญ, 2548, หน้า 188) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

R แทน คะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยการใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50–1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
7. นำผลที่ได้จากเกณฑ์การคัดเลือกข้อ 2 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา
8. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจริงที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร คือ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอจุน จังหวัดพะเยา จำนวน 30 คน
9. นำผลการทดลองมาหาค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.969
10. จัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มประชากร คือ ครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมจำนวน 111 คน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จำนวน 27 แห่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาถึงครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอจุน จังหวัดพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) และทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาถึงครูผู้ดูแล สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ได้แบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ จำนวน 111 ฉบับ
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย การแปลความหมายค่าเฉลี่ย และกำหนดเกณฑ์การประเมิน มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของ Cronbach เรียกว่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถาม โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) เป็นสถิติที่ใช้กันมากที่สุด ร้อยละ คือ อัตราส่วนที่เทียบจากจำนวนเต็ม 100 นิยมเรียกกันว่า เปอร์เซ็นต์ (%) การคำนวณใช้สูตร พิสูจน์ พงศ์ศรี (2551, หน้า 270) ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times 100$$

3. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) ของการสอบถามโดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, หน้า 55-57) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร

$$\mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ย

\sum แทน ผลรวมทั้งหมด

x แทน ระดับคะแนน

N แทน จำนวนทั้งหมดของประชากร

3.2 การวิเคราะห์หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของคะแนนผลการสอบถามโดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, หน้า 85-86) ดังนี้

$$\text{สูตร } \sigma = \sqrt{\frac{\sum (x - \mu)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (กรณีประชากร)

x แทน คะแนนแต่ละตัว

μ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนประชากร

$\sum (x - \mu)$ แทน ผลรวมของค่าเบี่ยงเบนของคะแนนแต่ละตัวจากค่าเฉลี่ย

N แทน จำนวนสมาชิกของประชากรกลุ่มนั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
ครูผู้ดูแลเด็ก	41	36.94
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	63	56.75
ผู้ดูแลเด็ก	7	6.31
รวม	111	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 36.94 และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.31 ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30 ปี	10	9.01
31-40 ปี	44	39.64
41-50 ปี	45	40.54
51-60 ปี	12	10.81
รวม	111	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 40.54 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 39.64 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.81 และอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.01 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	8	7.21
6-10 ปี	19	17.12
มากกว่า 10 ปี	84	75.67
รวม	111	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 75.67 รองลงมา คือ อยู่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.12 และ 1-5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.21 ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 6/หรือเทียบเท่า	3	2.70
ปริญญาตรี	99	89.19
สูงกว่าปริญญาตรี	9	8.11
รวม	111	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 89.19 รองลงมา คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6/หรือเทียบเท่า จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาของภาพรวม ในแต่ละด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับสภาพ การดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.00	0.711	มาก
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	3.98	0.742	มาก
3	ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	4.02	0.743	มาก
4	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา	4.00	0.748	มาก
5	ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา	3.92	0.754	มาก
6	ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	3.91	0.778	มาก
7	ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงาน ประเมินคุณภาพภายใน	3.83	0.837	มาก
8	ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง	3.89	0.827	มาก
รวมเฉลี่ย		3.94	0.77	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ($\mu = 4.02$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\mu = 4.00$) ส่วนด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในลำดับที่ 6 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\mu = 3.91$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ($\mu = 3.83$)

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อที่	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับสภาพการดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีองค์กร โครงสร้าง และระบบการบริหารที่เหมาะสม	4.05	0.630	มาก
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน	3.89	0.718	มาก
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน	4.05	0.693	มาก
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีขั้นตอนจัดทำมาตรฐานระดับชั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.98	0.713	มาก
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	3.97	0.756	มาก
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมชี้แจงความตระหนักและความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานให้บุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบ	4.03	0.756	มาก
รวมเฉลี่ย		4.00	0.71	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีองค์กร โครงการ และระบบการบริหารที่เหมาะสม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\mu = 4.05$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมชี้แจงความตระหนัก และความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานให้บุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบ ($\mu = 4.03$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ($\mu = 3.89$)

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อที่	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับสภาพการดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.95	0.807	มาก
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.89	0.731	มาก
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่าย อยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.98	0.751	มาก
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ และเน้นจุดเน้นที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.05	0.679	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา	ระดับสภาพ การดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด อย่างครอบคลุม	4.05	0.706	มาก
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดปฏิทินการติดตาม นิเทศ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.95	0.779	มาก
รวมเฉลี่ย		3.98	0.74	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ และเน้นจุดเน้นที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดอย่างครอบคลุม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\mu = 4.05$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่าย อยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 3.98$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 3.89$)

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดระบบ
บริหารและสารสนเทศ

ข้อที่	ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	ระดับสภาพ การดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงสร้างการบริหารงาน ที่ชัดเจน	4.05	0.743	มาก
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้บุคลากรทั้งในและ นอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้าง และขั้นตอนการบริหารงาน	3.98	0.763	มาก
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนา โครงสร้างการบริหารงาน	4.05	0.818	มาก
16	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการประกันคุณภาพ การศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน	4.14	0.757	มาก
17	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทด้วยความเต็มใจ	3.98	0.786	มาก
18	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวางแผนกำหนดการใช้ข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหาร	3.92	0.702	มาก
19	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.05	0.652	มาก
20	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับภารกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.99	0.720	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.74	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง

ตัวแทนองค์กรชุมชน ($\mu = 4.14$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\mu = 4.05$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวางแผนกำหนดการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร ($\mu = 3.92$)

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อที่	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับสภาพการดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
21	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.06	0.789	มาก
22	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนปฏิบัติงาน และการกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.00	0.798	มาก
23	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการยอมรับให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ	3.94	0.789	มาก
24	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นทางการ	4.07	0.684	มาก
25	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำกับ ติดตาม นิเทศ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.00	0.751	มาก
26	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วม	4.00	0.739	มาก
27	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารและการจัดการที่จะทำให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย	3.94	0.691	มาก
รวมเฉลี่ย		4.00	0.75	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นทางการ ($\mu = 4.07$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.06$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการยอมรับให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารและการจัดการ ที่จะทำให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย ($\mu = 3.04$)

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ข้อที่	ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	ระดับสภาพการดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
28	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.96	0.774	มาก
29	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน	3.99	0.667	มาก
30	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีคุณภาพ	3.86	0.732	มาก
31	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปฏิทินกำหนดการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน	3.91	0.708	มาก
32	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง	3.85	0.777	มาก
33	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน	3.96	0.808	มาก
34	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำรายงานสรุปผล และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.89	0.813	มาก
รวมเฉลี่ย		3.92	0.75	มาก

จากตาราง 10 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ($\mu = 3.99$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน ($\mu = 3.96$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 3.85$)

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา

ข้อที่	ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระดับสภาพการดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
35	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและชี้แจงการประเมินของผู้เรียน	3.91	0.769	มาก
36	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.93	0.771	มาก
37	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแจ้งผลการประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติให้ผู้ปกครองทราบ	3.92	0.799	มาก
38	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีข้อมูลสารสนเทศ สำหรับประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด	3.90	0.774	มาก
39	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินไประบุไว้ในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อไป	3.87	0.776	มาก
รวมเฉลี่ย		3.91	0.78	มาก

จากตาราง 11 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\mu = 3.93$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแจ้งผลการประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติให้ผู้ปกครองทราบ ($\mu = 3.92$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินไประบุไว้ในรายงาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีต่อไป ($\mu = 3.87$)

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

ข้อที่	ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	ระดับสภาพการดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
40	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.81	0.858	มาก
41	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำระบบข้อมูลการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา	3.81	0.837	มาก
42	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	3.82	0.800	มาก
43	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน	3.87	0.854	มาก
รวมเฉลี่ย		3.83	0.84	มาก

จากตาราง 12 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน ($\mu = 3.87$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.82$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำระบบข้อมูล การประเมินตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\mu = 3.81$)

ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อที่	ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	ระดับสภาพการดำเนินงาน		
		μ	σ	แปลผล
44	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.87	0.810	มาก
45	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทบทวนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม อยู่เสมอ	3.93	0.828	มาก
46	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน	3.97	0.825	มาก
47	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.81	0.815	มาก
48	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพต่อหน่วยงานต้นสังกัด ปีละ 1 ครั้ง	3.89	0.857	มาก
รวมเฉลี่ย		3.89	0.83	มาก

จากตาราง 13 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ทำได้ต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน ($\mu = 3.97$) รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทบทวนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม อยู่เสมอ ($\mu = 3.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\mu = 3.81$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ตาราง 14 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ความถี่
1	ควรให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	13
2	ควรเพิ่มเติมด้านบริบทของชุมชนอีก 1 มาตรฐาน จาก 23 มาตรฐาน เป็น 24 มาตรฐาน	11
3	ควรมีมาตรฐานที่ประเมินเด็กได้ชัดเจน มีความเหมาะสม ไม่ยากจนเกินไป	8
4	มีประชุมวางแผนกับนักวิชาการศึกษา นำมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนพัฒนา 3 ปี	6
5	อบรมครูในการจัดการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาปีละครั้ง เพื่อเพิ่มพูนความรู้	5
6	ควรจัดให้มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน	3
7	ควรจัดมาตรฐานให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด	2
รวม		48

ตาราง 15 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำ
แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน
การศึกษาของสถานศึกษา

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ความถี่
1	ควรจัดทำแผนให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน และเด็ก	12
2	ควรให้คณะกรรมการทุกภาคส่วน และทุกหน่วยงานมีบทบาท ในการจัดทำแผน เพื่อที่จะได้มีแผนเป็นแนวทางเดียวกัน	8
3	ควรมีการสำรวจรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ในการทำแผน	7
4	จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผน	4
5	ควรจัดให้ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา	3
6	หลังจากกำหนดนโยบายแล้วควรทำตามแผนพัฒนาการศึกษาอย่างเคร่งครัด	1
	รวม	35

ตาราง 16 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดระบบ
บริหารและสารสนเทศ

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	ความถี่
1	ควรติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา เพื่อสะดวกในการติดต่อ รับข้อมูลข่าวสาร	20
2	ควรจัดทำระบบสารสนเทศให้ชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน	6
3	ควรให้มีการนำบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาโครงสร้างด้านสารสนเทศ	5
4	ควรมีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (ccis) มาใช้ในการจัดระบบ	2
	รวม	33

ตาราง 17 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ความถี่
1	ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยจัดตั้งคณะกรรมการของศูนย์ และหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน โดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเกณฑ์	16
2	ควรดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และควรดำเนินการแบบ PDCA	16
3	ควรมีการมอบหมายหน้าที่อย่างเป็นระบบ ชัดเจน มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผล	12
4	ควรให้เป็นไปตามแผนการศึกษาของชาติ	3
รวม		47

ตาราง 18 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	ความถี่
1	ควรแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ	15
2	ควรมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน	15
3	ควรทำเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา	5
4	ควรมีการประเมินผล ปีละ 1 ครั้ง	5
รวม		40

ตาราง 19 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มี
การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ความถี่
1	ควรมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน	16
2	ควรทำเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา	12
3	ควรมีการแจ้งผลการประเมินตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประจำปีทุกภาคเรียน	8
4	ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม	6
5	ควรจัดทำแบ่งการประเมิน คือ ประเมินตนเอง ประเมินโดย ผู้บังคับบัญชา ประเมินโดยชุมชน	4
6	ควรจัดหาบุคลากรเพิ่มเพื่อจัดทำเอกสาร	1
รวม		48

ตาราง 20 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำ
รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการจัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	ความถี่
1	ควรมีการทำแบบประเมิน และรายงานต้นสังกัดเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดแผนพัฒนาในปีต่อไป	16
2	ควรมีการแจ้งผลการประเมินตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประจำปีทุกภาคเรียน	9
3	ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม	4
4	ควรทำเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา	2
รวม		31

ตาราง 21 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ที่	ข้อเสนอแนะด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง	ความถี่
1	ควรจัดให้มีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน การนิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน มีการประเมินในด้านต่าง ๆ เหมือน สพฐ.	16
2	ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กร ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนพัฒนา	12
3	ควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำแก่บุคลากรในการจัดทำแผนพัฒนา	8
4	ควรมีการติดตามประเมินอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อการวางแผนพัฒนา	2
รวม		38

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาและเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแยกเป็น ครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมทั้งหมด 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ 1) สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา 2) สอบถามสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 3) สอบถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การหาคุณภาพ ประสิทธิภาพ การหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีผลการวิจัยสรุปแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมืองคักร โครงการ และระบบ การบริหารที่เหมาะสม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ระดับขั้นพื้นฐาน

1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการ อย่างเป็นระบบ และเน้นจุดเน้นที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร สถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดอย่างครอบคลุม

1.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศสภาพการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชนอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการมอบหมาย งานให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นทางการ

1.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมายและ แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

1.6 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมิน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ

รายงานคุณภาพการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

1.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่ทำต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน

2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้แก่ ควรให้ทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และควรเพิ่มบริบทของชุมชน อีก 1 มาตรฐาน เป็นมาตรฐานที่ 24

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ควรจัดทำแผนให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน และเด็กและควรให้คณะกรรมการทุกภาคส่วนและทุกหน่วยงานมีบทบาทในการจัดทำแผน เพื่อที่จะได้มีแผนเป็นแนวทางเดียวกัน

2.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศได้แก่ควรติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต ในสถานศึกษา เพื่อสะดวกในการติดต่อรับข้อมูลข่าวสาร และควรจัดทำระบบสารสนเทศ ให้ชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน

2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยจัดตั้งคณะกรรมการของศูนย์ และหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน โดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ และควรดำเนินงานตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และควรดำเนินการแบบ PDCA

2.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ควรแต่งตั้ง กรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และควรมีการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน

2.6 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา ได้แก่ ควรมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน และควรทำ เป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

2.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ได้แก่ ควรมีการทำแบบประเมิน และรายงานต้นสังกัดเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี เพื่อเป็นแนวทาง

ในการจัดแผนพัฒนาในปีต่อไป และควรมีการแจ้งผลการประเมินตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีทุกภาคเรียน

2.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ควรจัดให้มีการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน การนิเทศติดตามการดำเนินงาน มีการประเมินในด้านต่าง ๆ เหมือน สพฐ. และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนพัฒนา

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากร ต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการวางแผน และจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน ที่พร้อมใจร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจมีระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับภารกิจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ไชยสาร (2556) ได้ศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์ สุวรรณรัตน์ (2553) ได้ศึกษา การประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่ใจ พบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในภาพรวม พบว่า ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับดี หากพิจารณารายด้าน พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม

และความปลอดภัย ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทรียา หลักมัน และวิโรจน์ หลักมัน (2552) ศึกษา เรื่อง สภาพการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3 พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และสอบถามครูผู้สอนปัญหา/อุปสรรคที่พบมาก คือ ครู/บุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้งขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภีวัฒน์ ดิงาม (2554) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงาน ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่พบมาก คือ ครู/บุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้ง ขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ความคิดเห็นของบุคลากรต่อสภาพการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวนมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้เสนอแนะ คือ ควรให้ทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดให้มีการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้เสนอแนะ คือ ควรมีการกำหนด เป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน อาจเป็นเนื่องจากว่าบุคลากรยังไม่มี ความชำนาญ ในระบบการบริหารด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการติดตาม ตรวจสอบการประเมินคุณภาพการศึกษาระงานที่แตกต่างกันของบุคลากรต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้การติดต่อประสานงานกับครูผู้ดูแลเด็ก การจัดประชุม เสวนาที่ไม่ต่อเนื่อง อายุ และ ประสบการณ์การทำงานต่างกัน ทำให้การสื่อสารการสร้าง ความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาควรมีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์กันครบทั้ง 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ คือ การสร้างจิตสำนึกให้ทุกคน ตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่มทำงานอย่างมีระบบ และทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ ที่จะปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพเป็นการดำเนินงาน

เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนกำกับติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย และบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินงานในแต่ละระดับ และการประเมินและรับรองคุณภาพเป็นการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราวุฒิ สิมารักษ์ (2554) วิจัยเรื่อง การดำเนินงานจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย พบว่าการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลยการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษากับกลุ่มปฏิบัติงาน และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษา กับกลุ่มปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ สิริบรรสพ (2556) การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพสถานใน พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่ง อายุ และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัย ด้านภาวะผู้นำ ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียน การสอน และด้านการทำงาน เป็นทีมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทรียา หลักมัน และวิโรจน์ หลักมัน (2552) ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3 พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและสอบถามครูผู้สอนปัญหา/อุปสรรคที่พบมาก คือ ครูบุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้ง ขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัด ผู้ปกครองชุมชน สังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ที่มีความรู้ความสามารถ และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน สอดคล้อง
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่ายอยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน
3. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศควรจัดทำระบบสารสนเทศให้ชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน ควรให้มีการนำบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างด้านสารสนเทศ รวมทั้ง ติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ
4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการกำกับติดตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและควรดำเนินการแบบ PDCA
5. ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ควรแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ การกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน และปฏิบัติเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา
6. ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน มีการแจ้งผลการประเมินที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีทุกภาคเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรนำผลจากการประเมินไประบุไว้ในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อไป
7. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีอย่างเคร่งครัด และมีการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน
8. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรจัดผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติมในการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน และมีการนิเทศติดตามการดำเนินงาน มีการประเมินในด้านต่าง ๆ เหมือน สพฐ.

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในการบริหารงานการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในด้านต่าง ๆ ในเชิงลึก
3. ควรมีการขยายขอบข่ายงานวิจัยเกี่ยวกับประชากร และกลุ่มตัวอย่างให้กว้างมากขึ้น เป็นระดับจังหวัด หรือทั้งประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรก่อนปฐมวัย พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา วัฒมาญ. (2548). **การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ธนพรการพิมพ์.
- แคทรียา หลักมันน์ และวิโรจ หลักมันน์. (2552). **การจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา, พะเยา.
- จตุพร ไชยสาร. (2556). **สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จิตภีร์วัฒน์ ดีงาม. (2554). **การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จิราวุฒิ สีมาร์กษ. (2554). **การดำเนินการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ชนินทร์ สุวรรณรัตน์. (2553). **การประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). **วิธีทางสถิติสำหรับสำหรับการวิจัย เล่ม 1** (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ สิริบรรณ. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกัน
คุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ปุนรดา วรรณารักษ์. (2555). **ปัญหาและอุปสรรคของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา,
พะเยา.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547.
(21 ธันวาคม 2547). **ราชกิจจานุเบกษา**. 119(ตอนพิเศษ). หน้า 3.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2551). **วิจัยชั้นเรียน: หลักการและเทคนิคการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ:
ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ:
เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ:
มิตรภาพการพิมพ์.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ปาลูกธาดา). (2545). การศึกษาของ
ผู้ด้อยโอกาส. ใน **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ** (หน้า 1).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. (ม.ป.ป.). **การบริหารจัดการคุณภาพ
เสริมสร้างความเข้มแข็ง ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**.
สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2558, จาก [http:// www.Km.phrae 1.in.th/kmc/research](http://www.Km.phrae 1.in.th/kmc/research)
- หทัยกรานต์ มุสิกกา. (2555). **การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของอำเภอเชียงม่วน
จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น**.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนพะเยา, พะเยา.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า

เรื่องสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับจัดทำขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออก 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาจำนวน 8 ด้าน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open end Form)

3. แบบฉบับนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน และหน้าที่ตำแหน่งของท่าน ดังนั้น จึงขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อซึ่งตรงกับข้อเท็จจริงและความเห็นของท่านมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยมาใช้ในการหาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาต่อไป

ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านตอบถือเป็นความลับ และจะนำผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สายฝน ใฝ่ฟ้า

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1

สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามสภาพที่เป็นจริง

1. อายุ

- 20-30 ปี
- 31-40 ปี
- 41-50 ปี
- 50 ปีขึ้นไป

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1-5 ปี
- 6-10 ปี
- มากกว่า 10 ปี

3. วุฒิการศึกษา

- มัธยมศึกษาปีที่ 6/หรือเทียบเท่า
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง

1. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
2. โปรดทำเครื่องหมาย / ข้อละ 1 เครื่องหมาย เท่านั้น
3. เกณฑ์การประเมินระดับสภาพการดำเนินงาน
 - 5 หมายถึง มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมาก
 - 3 หมายถึง มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในน้อย
 - 1 หมายถึง มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในน้อยที่สุด

ข้อ ที่	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา						
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการองค์กร โครงสร้าง และระบบการบริหารที่เหมาะสม					
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน					
3	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน					
4	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีขั้นตอนจัดทำมาตรฐานระดับขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา					
6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมชี้แจงความตระหนักและความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานให้บุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบ					

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา						
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง					
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่าย อยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
10	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ และเน้นจุดเน้นที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด อย่างครอบคลุม					
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดปฏิทินการติดตาม นิเทศ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ						
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงสร้างการบริหารงาน ที่ชัดเจน					
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้บุคลากรทั้งในและ นอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างและ ขั้นตอนการบริหารงาน					
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนา โครงสร้างการบริหารงาน					

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
16	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการประกันคุณภาพ การศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน					
17	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทด้วยความเต็มใจ					
18	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวางแผนกำหนดการใช้ข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหาร					
19	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
20	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบัน สอดคล้อง กับภารกิจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา						
21	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
22	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนปฏิบัติงาน และการกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
23	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการยอมรับให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ					
24	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการมอบหมายงานให้บุคลากร ปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นทางการ					
25	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำกับ ติดตาม นิเทศ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ การศึกษา					
26	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างระบบการทำงาน ที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วม					
27	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารและการจัดการ ที่จะทำให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา บรรลุเป้าหมาย					

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา						
28	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการศึกษาภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
29	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมาย และ แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน					
30	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำเครื่องมือตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีคุณภาพ					
31	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปฏิทินกำหนดการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน					
32	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำการตรวจสอบคุณภาพทางการ ศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง					
33	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุม เพื่อสร้าง ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน					
34	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำรายงานสรุปผล และนำผล การประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา						
35	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและชี้ แจงการประเมินของผู้เรียน					
36	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการประเมิน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
37	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแจ้งผลการประเมิน เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ให้ผู้ปกครองทราบ					
38	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีข้อมูลสารสนเทศ สำหรับประเมิน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด					
39	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินไประบุไว้ใน รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อไป					

ข้อที่	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับสภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน						
40	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานการพัฒนา คุณภาพการศึกษาประจำปี					
41	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำระบบข้อมูล การประเมินตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา					
42	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลการจัดทำรายงาน การประเมินตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ					
43	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานคุณภาพ การศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผย ต่อสาธารณชน					
ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง						
44	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ					
45	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทบทวนการดำเนินงาน ตามโครงการ/กิจกรรม อยู่เสมอ					
46	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่ต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน					
47	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และนำผลการประเมินคุณภาพ การศึกษามาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา					
48	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการรายงานผลการพัฒนา คุณภาพต่อหน่วยงานต้นสังกัด ปีละ 1 ครั้ง					

ตอนที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดเขียนแนวทางและข้อเสนอแนะที่ท่านคิดว่าควรแก้ไขอย่างไร เพื่อให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

.....

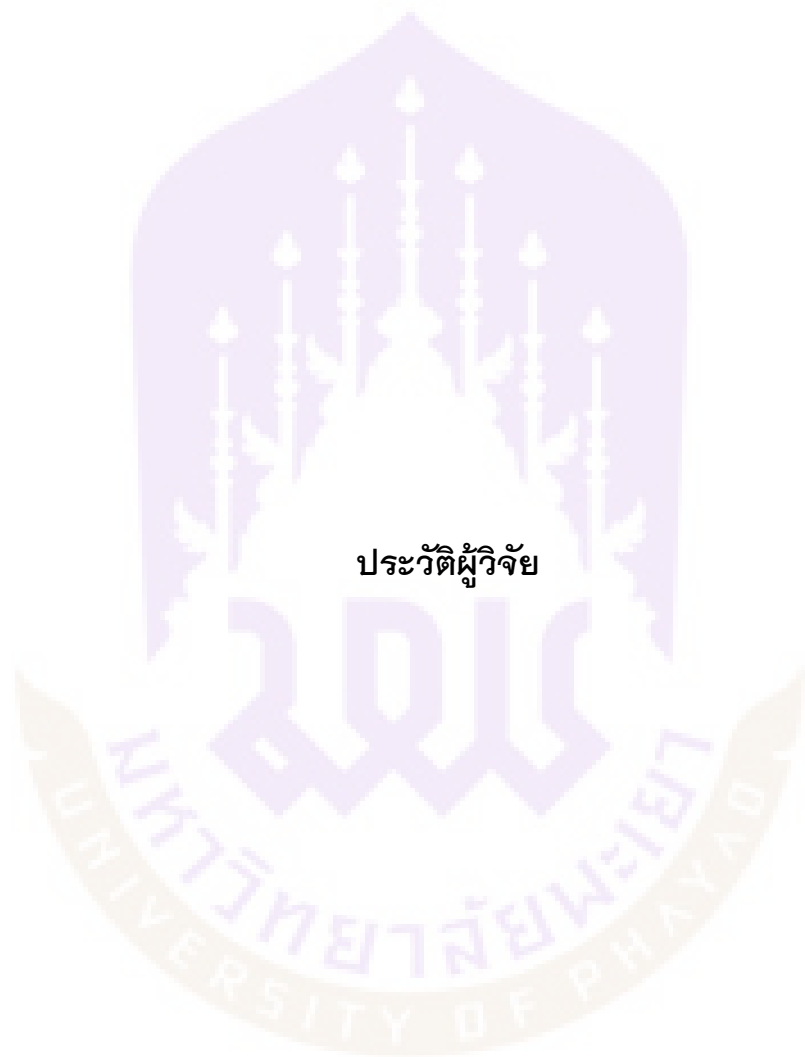
.....

.....

.....

**ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	สายฝน ใฝ่ฟ้า
วัน เดือน ปี เกิด	7 กันยายน 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	239 หมู่ 9 ตำบลดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
ที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบุญฮ่อม สังกัดกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูผู้ดูแลเด็ก
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2556-ปัจจุบัน รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบุญฮ่อม จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2545 ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบุญฮ่อม จังหวัดพะเยา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2554 คบ. (การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ
ผลงานตีพิมพ์	ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สายฝน ใฝ่ฟ้า (ผู้บรรยาย). (11 มิถุนายน 2559). สภาพการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. ใน การประชุมทางวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 (หน้า 1354-1366). พะเยา: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
ผลงานตีพิมพ์อื่น ๆ	-